

05.2025
JG 29
#04

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand

FR-DE-EN
Traductions
Übersetzungen
Translations

T.OP NOORDRAND

**Weven aan
de rafelranden
van de stad**

ILLUSTRATOR TOM SCHAMP

**'Ik ben een grote fan
van Breugel'**

HERMAN VAN GOETHEM
EN BJÖRN RZOSKA

**'De essentie vind je
in de bochten'**

**Duurzaam landschap
opbouwen in
het Dijleland**

**Nieuwe
werkwinkelwijk
in Machelen**

Katelijne Damen

Op wandel met Virginia Woolf

DE KETTING

Seppe Van Pottelbergh (40) uit Huizingen werd door Kristin Van Belle aangeduid om **de ketting** voort te zetten. Van Pottelbergh werkt bij Steunpunt Faro en is coördinator van de Erfgoeddag. Vrijwilligerswerk is de rode draad in zijn leven.

INHOUD

GR Groene Gordel

In deze achtste en laatste etappe van de GR Groene Gordel dwars door de Vlaamse Rand wandelen Gerard en Willemien langs typisch Pajotse dorpen en gehuchten, en staan onderweg stil bij enkele erfgoedtoppers zoals het kasteel van Gaasbeek en het Colomapark in Sint-Pieters-Leeuw.

Mensen verbinden

Seppe Van Pottelberg woont met zijn gezin in het huis van zijn grootouders in Huizingen. 'Hier in deze straat ben ik opgegroeid. Ik ben in mijn dorp blijven wonen en heb een grote emotionele verbondenheid met de omgeving en de mensen. Ik rijd met de fiets naar het werk in Brussel, zo'n 15 km. Het is ongelooflijk dat je zo dichtbij de grootstad nog zo'n groene omgeving hebt. Dat is een grote meerwaarde. Ik loop graag langs de trage wegen en het kanaal, door het Hallerbos of de Beemd. De oude papierfabriek van Huizingen, die recent is opgekuist, is een mooi voorbeeld van hoe erfgoed en natuur in de Rand hand in hand kunnen gaan.'

De kracht van gemeenschappen

'Ik woon hier met mijn echtgenote Els De Koninck en onze kinderen Pelle (12) en Korneel (9), die actief zijn bij de Chiro van Huizingen, waarvan ik zelf nog lid en leider was en nog altijd nauw bij betrokken ben via de ouderwerking. Vrijwilligerswerk is altijd de rode draad in mijn leven geweest. Vandaag zet ik mij nog steeds in voor het parochiecentrum, waar ik help met activiteiten en de website beheer. Samen met vrienden zijn we ook heel lang actief geweest in de kookploeg van Kazou, de jeugdorganisatie van de Christelijke Mutualiteit CM die jongerenkampen organiseert. Die vereniging speelt een belangrijke rol in mijn leven. Eerst was ik er vrijwilliger, later hoofdmonitor, instructeur en cursusleider. Ik heb vijftien jaar bij Kazou gewerkt. Ik hield er mij bezig met vorming, diversiteit en communicatie. Ik wil jongeren enthousiasmeren en actief betrekken. Ik geloof in de kracht van gemeenschappen.'

Lagen en verhalen

Eind 2023 ging Van Pottelbergh een nieuwe uitdaging aan bij het Steunpunt Faro als coördinator van de Erfgoeddag. 'De wereld ging voor mij open en ik houd ervan. De Erfgoeddag heeft altijd een universeel thema zoals bijvoorbeeld Thuis(voelen), Sport & Spel en volgend jaar Humor. Steeds gaat het over de waarde die we aan iets geven. Welk verhaal of geschiedenis zit erachter? Erfgoed heeft zo vele lagen. Het blijft bijzonder om te zien hoe mensen er een persoonlijke band mee hebben. Dat wil ik op een moderne manier overbrengen, via vlogs, humor, sociale media,... Mensen zelf aan het woord laten, jongeren versterken en op pad sturen. Als coördinator enthousiasmeer ik lokale verenigingen en organisaties om tijdens de Erfgoeddag een activiteit op poten te zetten. Zo werden er eind april over heel Vlaanderen duizenden activiteiten georganiseerd in het teken van Sport & Spel.'

Creatief bezig zijn

In zijn vrije tijd is hij creatief bezig met hout of met filmen en monteren. 'Samen met mijn gezin trek ik er graag op uit in de natuur. Om te skiën, te wandelen of te kamperen. We kunnen ook genieten van een citytrip. Er staat overigens al een nieuw groot project in de steigers. Volgend jaar gaan we tijdens de zomer kamperen in Zweden. We kijken er allemaal naar uit. We willen de wereld verder ontdekken, maar blijven ons ook inzetten voor onze directe omgeving waar we wonen.' ●

TEKST Joris Herpol – FOTO Filip Claessens

04

Weven aan de rafelranden van de stad

In het Territoriaal Ontwikkelingsprogramma (T.OP) Noordrand gaan Vlaanderen en Brussel een diepgaande samenwerking aan om dit vaak rommelige overgangsgebied aan de stadsrand een nieuwe invulling te geven.

VERDELING RandKrant mei wordt bus-aan-bus verdeeld in Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Zaventem, Kraainem, Wezembeek-Oppem, Tervuren, Overijse en Hoeilaart.

© ifc

- 06 Van Asse tot Zaventem**
- 07 De maand**
- 10 Figurandt**
Tom Schamp, fan van Breugel
- 12 Op verkenning**
Dijleland
- 13 Markante figuren**
Johan Anthierens
- 14 Levenskunst**
Herman Van Goethem
& Björn Rzoska
- 20 De burgemeester spreekt
een laatste keer**
Hans Bonte uit Vilvoorde
- 21 Politieke tongen**
- 22 Grensgebieden**
Druk op de schoolgrens
- 23 Bijzondere buren**
De wasbeer
- 24 Berlinde De Bruyckere
verbindt lijden met
schoonheid**
- 25 Schilderachtig wandelen**
- 26 De Grote Werven**
- 30 Miwako Van
Weyenberg over haar
langspeeldebuut**

© ifc

'Geluk houdt van stilte'

In februari 2022 werd Viktoriia Miroshnik in haar slaap opgeschrikt door het oorverdovende lawaai van de eerste bommen op Oekraïne. 'Je leeft puur op adrenaline en denkt alleen nog maar: Hoe komen wij hier levend uit?'

VOLG ONS OOK OP

RandKrant.be

Instagram

RingRand app

T.OP Noordrand

Weven aan de rafelranden van de stad

Betonstop, kernverdichting, aandacht voor groen, water en open ruimte... Er beweegt heel wat op ruimtelijk vlak in Vlaanderen. In het noorden van de Vlaamse Rand geeft het beleid die richtlijnen een eigen invulling.

TEKST Jan Haeverans – FOTO Filip Claessens

📍 Frédéric Rasier

In het Territoriaal Ontwikkelingsprogramma (T.OP) Noordrand gaan Vlaanderen en Brussel een diepgaande samenwerking aan om dit vaak rommelige overgangsgebied aan de stadsrand een nieuwe invulling te geven.

Achterkant

Wie al eens over het noordelijke deel van de Ring rond Brussel rijdt, krijgt een niet al te aantrekkelijk beeld voor ogen: een amalgaam van oude en nieuwe bedrijventerreinen, overwoekerde brownfields, (stads)autostrades, spoorlijnen door niemandsland, landingsbanen van de luchthaven, en daartussen zowaar nog enkele plukjes groen en wat verweerde woningen. Niet echt een topplek, en dat is volgens sommigen ook normaal, want zowel voor Brussel als voor de Vlaamse Rand is dit hun *achterkant*, een gebied waar ze niet al te veel aandacht aan besteden.

Anderen zien er dan weer grootse mogelijkheden in. Uitgestrekte terreinen die zoveel beter benut zouden kunnen worden dan nu het geval is. Voor economische activiteiten, zeker, maar ook voor wonen, meer en kwalitatiever groen, en een andere, zachtere mobiliteit. Als Vlaanderen en Brussel samenwerken, kunnen deze perifere terreinen omgevormd worden tot een nieuw,

veelbelovend gebied, zo luidt de redenering. Zodat deze nu nog vaak rommelige omgeving er op termijn aangenamer en aantrekkelijker kan uitzien.

Atlas met uitdagingen

Een van die mensen is Frédéric Rasier, burgerlijk ingenieur architect en stedenbouwkundige, die voor het Vlaamse Departement Omgeving het Territoriaal Ontwikkelingsplan (T.OP) Noordrand coördineert, een samenwerking tussen Vlaanderen en Brussel. 'In een recent intergewestelijk onderzoek, in opdracht van het samenwerkingsverband LABO RUIMTE, werd een atlas samengesteld om de uitdagingen van de bebouwde ruimte aan weerszijden van de gewestgrens in kaart te brengen', zo illustreert hij in een mail aan RandKrant de noodzaak van een samenwerking tussen de gewesten. 'De resultaten van dit onderzoek tonen aan dat de rand van Brussel op verschillende vlakken vaak lijkt op de eerste gordel van de Vlaamse Rand rond Brussel. Brussel en Vlaanderen delen in die zin een randgebied tussen stad en platteland, en daarin, in die tussenzone, loont het de moeite om op zoek te gaan naar kansen die we samen kunnen benutten.

Veel uitdagingen zijn immers gelijkaardig in de rand van Brussel en in de Vlaamse Rand. Samenwerken over grenzen heen kan daarvoor meer opleveren dan de som van elke actie apart.'

Oude Navo-site

Daarom identificeerden het Departement Omgeving en de provincie Vlaams-Brabant aan Vlaamse kant en Leefmilieu Brussel en Perspective van het Brussels Gewest verschillende *werven* waar samengewerkt kan worden. Een van de meest tot de verbeelding sprekende daarvan is de oude Navo-site, die in een voorstelling van het project wordt omschreven als 'een unieke kans om een voorbeeld te stellen voor de toekomst voor dit deel van de Noordrand.'

Rasier legt uit: 'Met de verhuis van de Navo naar de overzijde van de Brusselse Leopold-III laan en de plannen voor een nieuw compact hoofdkwartier voor Defensie op de oude site komt hier heel wat ruimte vrij. De site is dusdanig groot dat ze zich uitstrekt over vier gemeenten: Zaventem, Machelen, Evere en Haren. Aan Brusselse zijde, ten westen van het nieuw te bouwen Defensie-hoofdkwartier, is er ruimte voorzien voor de ontwikkeling van een dichtbebouwde,

gemengde stadswijk. Aan Vlaamse zijde, ten oosten van het nieuwe hoofdkwartier, willen we een duurzaam bedrijventerrein. In 2024 werden de plannen daarvoor door de regeringen van beide gewesten goedgekeurd. Een belangrijk onderdeel is ook de aanleg van een centraal gelegen landschapspark en een bijbehorend bos dat zich uitstrekt over beide gewesten. Die ruimte zal fungeren als een nieuwe groene long voor de site en de ruime omgeving.' (Lees meer over deze plannen in RandKrant van maart 2025 of op www.randkrant.be: 'Militair domein maakt plaats voor bos')

Ambitieuze openruimtenetwerk

Voor groen wordt opvallend veel plaats ingeruimd in T.OP Noordrand, wat toch bijzonder is in deze op het eerste gezicht nogal natuurarme omgeving. 'In de afgelopen vier jaar hebben we gewerkt aan een ambitieus en samenhangend openruimtenetwerk', legt Rasier uit. 'Een syntheseskaart die een robuust kader vormt om lokale projecten in een groter coherent geheel te verbinden.' Corridors moeten daarbij zoveel mogelijk zorgen voor verbinding tussen enerzijds grote en kleine groengebieden onderling, en anderzijds ook voor de link met het buitengebied, zodat de open ruimte verregaand wordt *ontsnipperd*. Zo ontstaat een verweven ruimte waar bebouwing en open ruimte elkaar versterken om te komen tot een meer kwalitatieve leefomgeving. Zo dragen we bij aan de ontwikkeling van (rand)stedelijk groen en het groene karakter van de Rand.' Een visie die dus verder en dieper gaat dan de klassieke tegenstelling tussen Brussel als stad en de Vlaamse Rand als groene buffer.

Behalve voor natuur is er ook plaats voor landbouw in T.OP Noordrand. 'We werken gezamenlijk aan de ondersteuning van meer lokale voedselstrategieën', aldus Rasier. 'Dat is een thema waarin beide gewesten elkaar goed kunnen aanvullen. In Brussel is er namelijk veel potentiële afzet van producten, terwijl in Vlaanderen naast afzet ook landbouw een belangrijk onderdeel vormt van de open ruimte. In eerste instantie willen we inzetten op het ondersteunen van de korte keten. Uit een bevraging van landbouwers blijkt immers

een grote behoefte aan ondersteuning op dit gebied. Vanuit deze vraag worden de stappen tussen producent en consument in kaart gebracht om te zien hoe we gericht economische activiteiten kunnen ondersteunen die de korte keten kunnen versterken en verduurzamen.'

Economisch strategisch gebied

Maar ook voor de harde economie is er uiteraard ruim aandacht in de plannen. Dit is immers traditioneel een gebied waar de luchthaven, industrie en de dienstensector

“ In het Territoriaal Ontwikkelingsprogramma (T.OP) Noordrand gaan Vlaanderen en Brussel een samenwerking aan om dit vaak rommelige overgangsgedebied aan de stadsrand een nieuwe invulling te geven.

voor veel bedrijvigheid zorgen. Al zijn er op dat gebied ook tal van uitdagingen, weet Rasier, zoals op en rond de werf Buda+.

'In Buda, een van de Intergewestelijke Strategische Gebieden binnen T.OP Noordrand, wordt gewerkt in een historisch gegroeide bedrijvige omgeving. De nabijgelegen luchthaven heeft invloed, wat op sommige plaatsen leidt tot laagwaardige activiteiten, waaronder luchthavengebonden parkeren of het gebruik van verouderde gebouwen met

een beperkte toegevoegde waarde.'

'Om dit gebied beter te laten renderen, werd een optimalisatiestudie uitgevoerd onder leiding van de provincie Vlaams-Brabant, evenals een intergewestelijke mobiliteitsstudie op specifieke knooppunten. Op basis daarvan werd besloten samen te werken aan de ontwikkeling van het openbaar domein, groen-blauwe verbindingen, een betere interne ontsluiting en instrumenten voor economische ontwikkeling. Dat is een belangrijk maar traag proces, waarbij rekening moet worden gehouden met een sterk versnipperde eigendomsstructuur, verschillende stakeholders en de initiatieven van talrijke partners die het gebied doorkruisen. Toch blijft de profilering van Buda als economisch strategisch gebied belangrijk. Een heldere economische visie op de reconversie van de ruime omgeving zou een kader kunnen bieden voor een effectief locatiebeleid dat bedrijvigheid koppelt aan de best daarvoor beschikbare percelen.'

Meer dan werk genoeg op de plank dus, en Rasier ziet een wellicht nog grotere toekomst weggelegd voor het Territoriaal Ontwikkelingsprogramma? 'Vandaag zien we dat door die samenwerking er eigenlijk wel gesproken kan worden over een T.OP voor de volledige Rand rond Brussel. Samen met de partners wordt getracht om dat in een Programmaplan te gieten voor de komende vijf jaar. Zo scherpen we aan waar we samen aan kunnen werken. In die oefening bekijken we ook hoe we de overlegstructuur kunnen verbeteren om efficiënter te werken en meer draagvlak te bekomen.' ●

FR En bordure de la ville

Quiconque passe le long de la partie nord du Ring de Bruxelles aura déjà vu un amalgame peu attrayant d'anciennes et de nouvelles zones industrielles, de friches industrielles envahies par la végétation, d'auto-routes, de voies ferrées traversant un *no man's land*, de pistes d'atterrissage, et entre tout cela, quelques parcelles de verdure et des maisons abandonnées. Ce n'est pas vraiment un emplacement de premier choix. D'autres, cependant, voient un grand potentiel dans ces vastes zones qui pourraient être bien mieux utilisées qu'elles ne le sont actuellement. Pour des activités économiques, mais aussi pour le logement, en tant qu'espaces verts de qualité, et pour une mobilité plus douce. Si la Flandre et Bruxelles coopèrent, ces zones périphériques pourront se transformer en un nouvel espace prometteur.

© dfl

800 jaar Halle

HALLE De stad Halle viert dit jaar 800 jaar stadsrechten met een jaar vol activiteiten. In 1225 kende Johanna van Constantinopel, gravin van Vlaanderen en Henegouwen, Halle stadsrechten toe. Dat wordt onder meer gevierd met de expo *Van Akarova tot Thevenet* in het Halse museum den Ast. De tentoonstelling laat zien hoe kunstenaars Halle door de eeuwen heen hebben afgebeeld: van oude stadsgezichten tot hedendaagse kunst. In de expo ontdek je portretten van bekende Hallenaren, Hals porselein en bijzondere Halse plekje en tradities. Voor kinderen is er een speciaal digitaal parcours op maat. Het museum onthult voor 800 jaar stad ook een bronzen stadsmagquette op een schaal van 1:600. Ze laat zien hoe het centrum van Halle eruitzag tussen 1871 en 1914. De Duitse kunstenaar Felix Broerken ontwierp de maquette. Samen met zijn vader maakte hij al meer dan 250 maquettes in Europa.

Doorheen het jaar vinden ook beiaardconcerten plaats op 28 juni, 15 augustus, 14 september, 15 november en 20 december. Op zaterdag 24 en zondag 25 mei vieren een aantal toneelverenigingen uit Groot-Halle 800 jaar stad met een theaterwandeling. Begeleid door de reuzen van Halle brengen ze in vijf korte toneelstukjes de geschiedenis en verhalen tot leven in een komische voorstelling. Op 8 juni staat een eeuwenoude traditie op het feestprogramma. De Mariaprocessie trekt op Pinksterzondag door de stad ter ere van de Zwarte Madonna van Halle. De rijke geschiedenis van de stad wordt tot leven gebracht met praalwagens, historische kostuums en muziek. - TD

Meer over het feestprogramma lees je in de brochure 800 jaar stad! (www.halle.be/800jaar) die je o.a. in het Stadskantoor, Den AST, de bibliotheek en het toerismekantoor kan krijgen.

Nieuwe brasserie aan Kasteel Gaasbeek

GAASBEEK Met de winter achter de rug heeft het Kasteel van Gaasbeek opnieuw zijn poorten geopend. Elke dag, behalve op maandag, kan je tussen 10.30 en 17 uur het kasteel bezoeken. Nu ook de hoeve en de schuur aan de ingang van het domein gerenoveerd zijn, is het uitkijken naar de opening van de nieuwe brasserie *Graaf* deze zomer. De nieuwe uitbaters zijn geen onbekenden in de horecasector. Annouchka Louwagie en Werner Boyens runnen al een aantal jaar met succes Lou's Plek in cultuurcentrum Westrand in Dilbeek. 'Eigenlijk is het allemaal de schuld van Nelson', zegt Louwagie. 'Nelson is onze trouwe viervoeter waarmee we dagelijks in het park van Gaasbeek of langs de uitgestrekte velden tot in Bree-Eik wandelen. Zo raakten we vertrouwd met deze bijzondere plek en besloten we een nieuwe uitdaging aan te gaan. Net zoals we op onze wandelingen graag traag als motto hanteren, willen we van *Graaf* een plek maken waar je kan vertragen.' - TD

© dfl

© d

Nieuw leven voor iconisch Bootjeshuis

TERVUREN De gemeente Tervuren is op zoek naar een nieuwe uitbater voor een horecazaak in het Bootjeshuis aan de rand van het park. 'De gemeente is sinds kort eigenaar van het iconische gebouw. We willen nu een einde maken aan de jarenlange leegstand. De nieuwe uitbater zal het Bootjeshuis voor 40 jaar in erfpacht krijgen. De uitbater zal wel de nodige investeringen en onderhoudswerken voor zijn rekening moeten nemen', legt schepen van Lokale Economie Jan Trappeniers (cd&v) uit. 'We willen dat het Bootjeshuis een nieuwe aantrekkingspool wordt voor ons handelscentrum. Het Bootjeshuis bevindt zich op een ideale, centrale locatie waar bezoekers van het park graag even halt houden voor een hapje of een drankje, met prachtig zicht op de Kasteelvijver.' - TD

Art deco met afbraak bedreigd

TERVUREN In Tervuren is een buurtcomité niet opgezet met de dreigende afbraak van een woning in de Robianostraat tussen de Brusselsesteenweg en de Tervurenlaan. 'Een projectontwikkelaar heeft zijn zinnen gezet op het perceel waar nu de woning met nummer 30 staat. Hij wil er tien appartementen bouwen', legt Ilse Cluytens van het buurtcomité uit. De gemeente Tervuren weigerde de vergunning, maar de projectontwikkelaar is in beroep gegaan bij de provincie Vlaams-Brabant. 'Deze straat met prachtige burgerhuizen met art-deco kenmerken uit de jaren 1920 is als geheel opgenomen als bouwkundig erfgoed. Tijdens de Open Monumentendag in 2022 werd ze nog in de kijker gezet. Het afbreken van huisnummer 30 zou een heel slechte zaak zijn voor het historische zicht van de straat.' - TD

© d

© d

Kant-en-klare sociale woningen

ZAVENTEM Woontrots, de woonmaatschappij die actief is in de regio tussen Leuven en Brussel, realiseerde een bijzonder bouwproject in Zaventem. Het gaat om een aantal Skilpods, woningen die volledig prefab zijn gebouwd. Zo'n kant-en-klare woning wordt op voorhand gemaakt in de fabriek en wordt rechtstreeks op de bouwgrond geplaatst. 'De Skilpods dienen om enkele gezinnen in onder te brengen tijdens de vervangingsbouw van het iets verder gelegen project in Zaventem', zegt Chris Troniseck, projectleider bij Woontrots. De woonmaatschappij werkt almaar vaker met vormen van modulair bouwen. 'Modulair bouwen heeft schaalvoordelen, kortere doorlooptijden en de zekerheid over de constructiekosten. Dat vermindert de financiële druk, een zeer belangrijk element voor een woonmaatschappij die in de Vlaamse Rand actief is', zegt Björn Mallants, algemeen directeur van Woontrots. 'In de sociale woonsector werken we sowieso met een zeer krap budgettair kader. Uiteindelijk moeten we onze projecten grotendeels realiseren vanuit de huurgelden die we ontvangen. Het is logisch dat je met een gemiddelde van ongeveer 400 euro huur per maand elke investering zeer goed moet uitpuren. Zeker in onze regio, met de hoogste grondprijzen van Vlaanderen, moeten we altijd op zoek gaan naar financieel interessante pistes om onze doelstellingen te kunnen realiseren. Modulair bouwen is zo'n piste.' - TD

- **Tervuren** koopt een stuk grond aan achter Pachthof Stroykens in **Duisburg** voor de realisatie van een polyvalente zaal.
- De werken aan de tunnel van de E411 aan het Leonardkruispunt zitten op schema en zouden tegen eind 2025 klaar moeten zijn.
- De vestigingen van hamburgerketen Be Burger in **Wemmel** en **Zaventem** zijn failliet verklaard.
- **Zaventem** verhoogt de GAS-boetes voor sluikestorten van 350 naar 500 euro.
- AZ Jan Portaels in **Vilvoorde** heeft definitief de omgevingsvergunning verworven voor de bouw van het nieuwe ziekenhuis op de CAT-site in Vilvoorde. Het ziekenhuis krijgt ook een eigen PIT of Paramedisch Interventieteam.
- Na een passage in het Asiatpark in **Vilvoorde** staat het kunstwerk Sonar van de Belgische kunstenaar Maëlle Dufour nu in het Prinsbos in **Grimbergen**. De installatie doet nadenken over klimaat, vooruitgang en verspilling.
- Begin mei opent het nieuwe kinderdagverblijf Crèchendo, met plaats voor 28 kinderen, zijn deuren in de voormalige muziekschool in het centrum van **Groot-Bijgaarden**.
- De Boesdaalhoeve in **Sint-Genesius-Rode** is 50 jaar geleden beschermd als monument en is nu de vaste stek van het gemeenschapscentrum van vzw 'de Rand', Academie Orfeus en tal van verenigingen.
- De politiezone Zennevallei (**Halle, Beersel, Sint-Pieters-Leeuw**) pakt uit met een nieuwe huisstijl, een nieuw logo en de nieuwe lijfspreuk 'we zenne'r voor u'; geïnspireerd door de Zenne die door de drie gemeenten stroomt.

© d

- Het kruispunt aan afrit 21 **Groot-Bijgaarden-Zellik** ter hoogte van de Alfons Gossetlaan wordt overzichtelijker gemaakt.
- Het huisje Mostinckx aan het Dorpsplein in **Sint-Martens-Bodegem** is na de overstroming van 2021 in ere hersteld en te bewonderen tijdens de hopcafés op zondagnamiddag.
- De herinrichtingswerken met het plaatsen van verkeerslichten en nieuwe oversteekplaatsen aan het kruispunt Rotterik-Zijp op de grens van **Grimbergen, Wemmel** en **Meise** zijn afgerond.
- **Overijse** heeft er met het Park Groothuys tussen de Stationsstraat en de J.B. Dekeyserstraat een gloednieuw park bij.
- De Werkvennootschap start in **Duisburg** met de aanleg van fiets-snelweg F29 Leuven-Brussel.
- In **Merchtem** is er protest tegen de kap van 60 eiken langs de Kouter.
- Brussels Airport in **Zaventem** mocht tijdens de paasvakantie 1,2 miljoen passagiers verwelkomen.
- Het kruispunt van de Hoogstraat, Kerkplein en Parklaan in **Zaventem** krijgt nieuwe verkeerslichten.
- In **Grimbergen** worden voor 18 mei nog honderden figuranten gezocht voor de Sint-Servaas-omwegang die één keer om de drie jaar plaatsvindt.
- Tijdens een controleactie van meer dan 3.000 bus- en treinreizigers aan het station van **Vilvoorde** bleek dat 250 onder hen geen geldig vervoersbewijs had.
- De zomerbar Zanzibar verhuist deze zomer van Brussels Kart in **Groot-Bijgaarden** naar de bedrijfzone in **Londerzeel**.
- De voormalige pastoriewoning in **Alsemberg** staat te koop voor 1,35 miljoen euro.
- Wie te snel rijdt aan de spoorwegbrug in de Toeristenlaan in **Sint-Genesius-Rode** zal binnenkort voor een rood verkeerslicht komen te staan. - JH

Atelier in beeld

VLAAMSE RAND Op 17 en 18 mei kan je in heel Vlaanderen en Brussel artiesten aan het werk zien op hun favoriete werkplek tijdens de vierde editie van Atelier in beeld. Honderden kunstenaars zetten de deuren van hun atelier open. 'Een ideaal moment voor kunstenaars om hun werk te laten zien en voor bezoekers om inspirerende kunst te ontdekken in bijzondere ateliers', klinkt het bij de organisatie. Ook in de Vlaamse Rand gunnen heel wat artiesten jou een blik achter hun schermen. Onder meer in Grimbergen, Wemmel, Dilbeek, Vilvoorde, Steenokkerzeel, Overijse, Beersel, Sint-Pieters-Leeuw en Asse kan je ateliers bezoeken. Allerlei disciplines zijn te zien: van keramiek tot fotografie over textiel tot schilderkunst. - TD

 www.atelierinbeeld.be

Op wandelzoektocht

VLAAMSE RAND Voor het zesde jaar op rij stuurt LunA Tics je op wandelzoektocht langs de mooiste plekjes in Vlaams-Brabant. Het boek lanceert dit jaar routes in Affligem, Landen, Lennik-Roosdaal, Leuven, Meise, Rotselaar, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Tielt-Winge en Tienen. Met drie gemeenten is de Vlaamse Rand goed vertegenwoordigd.

Met een licht en handig boekje ga je langs de mooiste plekjes op zoek naar foto's en lokale of historische weetjes. Elke wandelzoektocht telt veertig opdrachten en je kunt ze op eigen tempo en op een zelfgekozen moment wandelen tot eind november 2025. Zelfs voor bewoners is het vaak een echte ontdekkingsreis door de eigen streek, want ze komen gegarandeerd op plekken waar ze nog nooit eerder zijn geweest.

Medeorganisator An Rekkers: 'In Sint-Pieters-Leeuw kom je bijvoorbeeld langs het iconische café De Oude Smis van Mekingem en je wandelt door de Rozentuinen en Coloma. In Meise loop je door natuurgebied de Beemden en door het nieuwe Nicolle Van den Broeck-park. In Sint-Genesius-Rode verken je via een pittig parcours de Molenbeekvallei, de Kwadebeekvallei en de nieuw ingerichte Gevaertvijver.'

Elke zoektocht is tussen 6 km en 7,7 km lang. Alle routes zijn in detail beschreven en kunnen worden gedownload via RouteYou. Rekkers: 'Vallen er door omstandigheden opdrachten weg, dan geven we dat meteen aan op onze website. Zo blijft elke zoektocht altijd up-to-date en hoeft je niet nodeloos te zoeken naar opdrachten die verdwenen zijn.'

LunA-Tics begon met het initiatief in coronatijden. Toen de horeca opnieuw open mocht en iedereen in zijn bubbel buiten mocht, wilden ze mensen aan het bewegen krijgen en tegelijk de lokale economie stimuleren. Het succes van dat format leidt nu tot de zesde jaargang. Vorig jaar wandelden alle deelnemers samen meer dan 100.000 kilometer. De organisatie ontving toen 1.640 antwoordlijsten en kon aan de slag om meer dan 66.000 antwoorden te verbeteren. Dat zal dit jaar niet anders zijn. - LVE

‘Muziek laat mij schreeuwen, klagen en lachen’

Iris Keijzer (12) uit Hoeilaart speelt al piano van toen ze drie jaar was. Op haar zesde speelde ze Bach op een internationaal pianofestival. Vandaag haalt ze regelmatig prijzen op pianoconcourss in binnen- en buitenland.

TEKST Michaël Bellon – FOTO Filip Claessens

Wat kan jij dat anderen niet kunnen?
‘Muziek is een verhaal dat de componist wil overbrengen. Niet met woorden, maar met melodieën. Elke persoon begrijpt en hoort het verhaal echter op een verschillende manier. Alleen ik kan mijn eigen verhaal vertellen en dat is uniek.’

Waar kijk je in het dagelijks leven vaak tegenop?

‘Ik vind dat er altijd variatie moet zijn, net zoals in de muziek. Dat is de reden waarom ik routine probeer te vermijden en elke dag iets nieuws probeer te doen.’

Wanneer ervaar je echte geluksmomenten?

‘Geluk is wanneer je doet wat je leuk vindt. Ik ben altijd gelukkig als ik piano kan spelen, boeken kan lezen en met mijn vriendinnen kan bijpraten over de interessante dingen die gebeuren. Hoewel piano spelen veel werk is, is het voor mij na een hele dag school en studeren een grote ontspanning. Muziek laat mij schreeuwen, klagen en lachen. Door muziek herbeleef ik wat er die dag gebeurde.’

Welk voorwerp zou je niet kunnen missen, behalve je smartphone?

‘Mijn piano en mijn boeken. Zolang ik mij kan herinneren, speel ik piano. Piano is een stukje van mij dat ik nooit zou kunnen vervangen. Boeken geven mij de mogelijkheid om emoties van anderen te begrijpen en voelen wat de personages voelen. Onlangs speelde ik een Elegie van Rachmaninov. De film The Pianist gaf me inspiratie om door dit stuk te gaan en de emoties ervan te vatten.’

Wat is het beste dat de digitale wereld heeft voortgebracht?

‘Het slechtste voor mij is de digitale piano. De digitale piano is als gerechten zonder kruiden. Je kan het eten, maar niet met de volledige smaak. Het beste dat de digitale wereld heeft voortgebracht, is ChatGPT. Hij geeft je makkelijk toegang tot basiskennis. Het ligt er wel aan hoe de mensen de informatie gebruiken. Voor sommigen is het een manier om efficiënt te werken, voor anderen om niet te moeten denken. Iedereen kiest voor zichzelf.’

Wie is je favoriete personage en waarom?

‘Mijn favoriete personage is Tom Cruise in Mission Impossible. Hij maakt het onmogelijke mogelijk op een ogenschijnlijk gemakkelijke manier.’

Wat is het meest speciale dat je persoonlijk al hebt meegemaakt?

‘Het is heel moeilijk om voor iedereen tijd te vinden. Ik ervaar altijd speciale momenten tijdens mijn concerten in Hoeilaart, omdat ik dan mijn hele familie, vrienden, kennissen en burens kan samenbrengen en voor hen spelen en mijn verhaal vertellen.’

Wat wil je later worden?

‘Later zou ik graag onderzoeker willen worden. De wetenschap boeit mij, net zoals muziek. Het zou erg cool zijn om wetenschap en muziek samen te brengen.’

Waar wil je graag eens op vakantie en waarom?

‘Ik zou heel graag op vakantie gaan naar Italië

om Vaticaanstad te bezoeken en oorspronkelijke Latijnse teksten te lezen.’

Wat was er vroeger beter?

‘Mijn ouders zeggen dat het leven zo mooi was toen ze jong waren. Als ik met mijn oma praat, zegt ze altijd dat in haar jeugd het gras groener was, de bomen groter waren en dat de suiker zoeter was. Ik denk dat ik later aan mijn kinderen zal zeggen dat mijn jeugd het beste was. Ik ben zeer gelukkig!’

Welk eten, drank of gerecht wordt onderschat?

‘Mijn mama kookt het lekkerst. Waar ik ook naartoe ga, ik wil altijd weer naar huis om van mijn mama’s kookkunsten te genieten. De maaltijden van mijn mama zijn samen met de dagelijkse verhalen van mijn zus en de mopjes van mijn papa het lekkerst.’

Wat is het mooiste plekje in je omgeving?

‘Ik vind dat ik in een zeer mooie omgeving woon. Hier vind je alles: het prachtige heuvel-landschap en het mooie Zoniënwood. Soms vind je zelfs reeën naast je huis en vossen die door de ramen in je huis binnen gluren. Voor de foto koos ik restaurant De Commerce. De mensen zijn heel vriendelijk, er hangt een gezellige sfeer en het eten is vers en heel lekker.’ ●

ZO – 4 MEI – 11.00

Iris Keijzer in concert
aperitiefconcert

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

'Ik ben een grote fan van Breugel'

'Kinderen kijken veel beter dan volwassenen. Ze hebben alles gezien,' zegt illustrator Tom Schamp uit Wemmel. 'Eens ze beginnen met geschreven taal verdwijnt dat vaak.' Zelf is hij gelukkig ergens op de leeftijd van een jaar of zes blijven steken, vindt hij. En dat levert een aparte kijk op, ergens tussen vorm en taal.

TEKST Anne Peeters - FOTO Filip Claessens - ILLUSTRATIES Tom Schamp

Ben jij een illustrator die schrijver is geworden of andersom?

'Ik ben een schilderende illustrator. Eentje die tijdens het schilderen zijn gedachten

de vrije loop laat. Als ik 'schrijf' voor een boek of een affiche, beperk ik me tot korte tekstfragmenten. Weet je, schilderen is behoorlijk arbeidsintensief. Of beter: tijdsintensief. Terwijl ik bezig ben, luister ik naar muziek, naar de radio of podcasts. Zo komen er linken tussen woorden en beelden. Ik werk heel associatief.'

Je zou denken dat illustraties taal minder belangrijk maakt, maar niets is minder waar bij jou. Je werkt op de grens tussen vorm en tekst.

'De woorden of woordspelletjes die je in mijn werk ziet... horen bij mij, ook als ik bijvoorbeeld voor Franse of Japanse opdrachtgevers werk. Ik ben geen polyglot, maar iedereen kent wel een aantal liedjes of woorden. En die woorden worden dan weer een beetje tekening. Net zoals je bij Uniqlo van die Japanse tekens ziet. Wij denken dan: *Ha, da's Japans*. Wij kijken naar de tekens zonder de betekenis te kennen. Het worden grafische tekens. Taal is dus geen hindernis bij internationale opdrachten.'

Je kan je afvragen: waar begint taal en waar eindigt beeld? Ik werk op die grens. Ik richt mij in mijn boeken ook vaak tot kinderen die ook op die grens zitten wanneer ze net leren lezen. In de eerste jaren van hun leven begrijpen ze de wereld door ernaar te kijken. En dan leren kinderen schrijven en gaan ze minder aandachtig naar de wereld kijken. Wij lezen het plakkaat 'bakker' boven de bakkerij; kinderen zien de bakkerij. Door de taal hebben we dikwijls niet meer door wat we zien. Ik heb het gevoel dat ik zelf ergens in die leeftijd ben blijven steken, zo ergens rond een jaar of zes. Zoals Mark De Bel, die zegt dat hij op zijn dertiende ooit uit een boom is gevallen of zo. Ik heb eerder blijven steken. Ik heb de derde kleuterklas overgeslagen, dus misschien is dat het missende jaar.' (*lacht*).

De meeste mensen zullen jouw werk bij de categorie kinderboeken indelen. Logisch, want jouw boeken zijn vaak bekrond. Maar je doet veel meer: tijdschriften, affiches, kalenders. Wat doe je het liefste? Waar zit de meeste uitdaging in?

'Eigenlijk maak ik geen onderscheid. Als ik aan het tekenen ben, ben ik aan het tekenen.

Net als een kind. Die manier van denken ben ik niet kwijtgespeeld. Het maakt geen verschil of ik voor

volwassenen of voor kinderen aan het illustreren ben. Wat ik wel heb: ik vind het fijn om boeken te maken omdat je dan minder op je vingers wordt gekeken door een heel team. Je bent zelf meer de regisseur van het hele gebeuren. Je kan op je eigen ritme werken. Het geeft mij een gevoel van vrijheid.'

Heeft het krijgen van twee zonen jouw werk veranderd? Heeft het jou sterk(er) gemaakt als illustrator van kinder- en jeugdboeken?

'Ja, toch wel. Werken voor kinderen is bij mij eigenlijk vooral begonnen sinds we zelf kinderen kregen. Je eigen grafische voorkeuren en smaken worden door je kinderen en hun vriendjes bekeken en beoordeeld. Als je ouder bent (geweest) van jonge kinderen, bouw je toch een zekere ervaring op. Waar zijn ze al aan toe? Wat vinden ze spannend? En leer je vooral hoe anders ze naar dingen kijken dan je zelf doet. Kinderen hebben alles gezien.'

Je werk doet vaak denken aan kleurrijke folklore uit landen als Rusland, Tsjechië, Hongarije, Polen, zeg maar het vroegere Oostblok. Misschien niet zo verwonderlijk, want je hebt een jaar in Polen gestudeerd. Hoe ben je daar terecht gekomen?

'In 1991 ben ik daar geweest. De Muur was al gevallen. Het was het begin van tien wilde jaren in het nieuwe kapitalisme. Toen nog zeer beperkt, maar je merkte wel dat er iets aan het veranderen was. Wat ik er ging zoeken? Goh. Op een gegeven moment was een vriend formulieren aan het invullen om naar een prestigieuze school in Londen te gaan. Ik dacht: de kans is klein dat ik daar binnenraak, ik kan maar beter een minder populaire plek kiezen. Met een aantal vrienden van Sint-Lucas bezocht ik in Antwerpen een tentoonstelling over Poolse grafiek. Dat interesseerde me al langer. Met mijn vader ging ik in Jette naar Atelier 340, dat een Poolse eigenaar heeft. Uiteindelijk ben ik dan in Poznan verzeild. Volgens mij is die vriend nooit in Londen geraakt... Het bleek dus de juiste keuze, zowel praktisch als inhoudelijk.'

Heeft dat ook voor jouw kleurrijke stijl gezorgd?

'In die tijd werd daar om technische redenen net met veel minder kleur gewerkt. Dat boeide me. Wij waren in de jaren 1980 gewoon geworden aan de flashy kleuren van MTV en de publiciteit. Poolse grafiek was

EN Art without borders

'Children observe far more keenly than adults. They truly see everything,' says Wemmel illustrator Tom Schamp. 'This skill frequently fades with the onset of written language.' He considers himself fortunate to have retained a childlike perspective, roughly that of a six-year-old, resulting in a unique viewpoint that bridges form and language. 'It's interesting, I occasionally get feedback on my translated books from parents in places as far-flung as America and Japan, with messages like, *We're really enjoying this, or, We have a question about a reference that's unclear to us*. I always take great pleasure in knowing that people from a completely different culture, on the other side of the world, are enjoying my work. It's something that has worked with Bruegel for centuries. Incredible.'

veel meer zwart-wit. Toen ik nog op Sint-Lucas zat in Brussel, werkte ik vooral met sepia en grijswaarden, een beetje somber grauw. De kleuren zijn er bij mij gradueel ingekomen, jaar na jaar. Nu word ik vaak op mijn kleuren aangesproken. Het heeft me alleszins doen evolueren.’

Jouw werk doet denken aan Breugel: de kleine figuurtjes, de humor,... Fan van Breugel?

‘Absoluut. Hij is een constante in mijn leven, de laatste tien jaar nog meer. Ik herinner me hoe ik als kind gefascineerd was door de dikke kunstboeken van het Mercatorfonds. Ik kon er uren in kijken. Breugel heeft altijd mijn voorkeur genoten. Ik vond dat altijd al ongehoorlijk. Dat je dát als tekenaar kan bereiken, dat vind ik het allerhoogste. Zijn Pajotse periode was op het einde

van zijn leven toen hij meer schilderde, maar oorspronkelijk was hij een tekenaar uit een dorp in de buurt van Breda.

Hij maakte tekeningen en anderen maakten daar etsen van. Het was in de periode van de opkomst van de boekdrukkunst. Een jaar of acht geleden was er een grote Breugeltentoonstelling in Wenen. Daar kon je dat heel goed zien. Eigenlijk was hij een graficus of een illustrator en ja, dat maakt voor mij de band nog sterker.’

‘Weet je, soms krijg ik reacties op mijn vertaalde boeken van een moeder ergens uit Amerika of een vader uit Japan, die mij schrijven: *We zijn hier echt aan het genieten. Of: We hebben een vraag bij een verwijzing die we niet goed begrijpen.* Het doet me altijd veel plezier als er mensen ergens aan de andere kant van de wereld, uit een totaal andere cultuur, aan het genieten zijn van je werk. Bij Breugel werkt dat al eeuwen. Fantastisch.’

Je werkt vanuit je atelier in je tuin. Is het belangrijk om zo'n plek te hebben?

‘Ik vermoed dat ik overal zou kunnen werken, maar dat neemt niet weg dat ik in Wemmel ben opgegroeid en hier nog altijd woon. Ik ben toch eerder het type dat graag onder de kerktoren blijft. Het zal hier goed zijn, zeker? Prikkel van dynamische steden als New York, Londen of Parijs heb ik niet nodig. In mijn atelier in de tuin heb ik alle spullen om me heen, ik ben er helemaal thuis. Mijn vrouw Katrien werkt samen met mij. Zij neemt de

moeilijke administratieve en commerciële kant op zich, ik hoef alleen maar te tekenen en te schilderen.’

Je bent pas laat overgestapt op werken met een computer en je doet nog steeds veel 'handwerk'. Waarom?

‘Ik ben geen *early adopter*, maar een luie. Ik zie pas ruimschoots na de rest van de mensheid het nut van nieuwe technologie in. *Waarom zou ik veranderen, zo gaat het toch ook?* Ik ben niet principieel conservatief, het is eerder een soort luiheid. Ik ben wel blij dat ik nog altijd kan schilderen. Het is een heel ander proces. Als ik met mijn handen werk, is er die link tussen mijn hoofd en mijn handen. Op een computer *verwerk* ik meer. Sommige schrijvers zeggen het ook: het creatieve proces is met de hand schrijven, redigeren op de computer.’

Ondertussen werk je met een beeldenbank van je eigen illustraties, die je met een soort collage-techniek in nieuw werk gebruikt. Ben je een andere illustrator analoog dan digitaal?

‘Wanneer ik digitale collages maak, merk ik dat ik eigenlijk weinig respect heb voor de

schilder. *Dit smijt ik weg en dit ga ik houden of Ik hak er gewoon een stuk af.* Digitaal heb ik daar geen probleem mee. Het geeft een bepaalde energie en achteraf zie ik dat ik daardoor vrijer ben. Een paar maanden geleden heb ik nog eens een groot schilderij gemaakt van 2 meter op 2.20 meter, een winterlandschap. Dan merk ik, naarmate zo'n werk vordert, dat ik me steeds minder vrij voel. Schilderen is onherroepelijk, hè? Als ik digitaal werk, zal ik nieuwe dingen schilderen, maar gebruik ik ook mijn beeldenbank. Een achtergrond bij nieuwe figuurtjes, bijvoorbeeld. Het is fijn als je niet voor de duizendste keer al die bloemetjes moet schilderen. Ik merk dan soms heel grappige dingen op. Hoe een figuurtje, dat ik vroeger ooit schilderde, in de nieuwe context een heel ander karakter krijgt. Betekeningen verschuiven, veranderen. Ik merk ook dat het me een bepaalde vrijheid geeft omdat ik een soort mentale ADD heb. Heel lang met één project bezig blijven, is lastig. Het is fijn als je telkens nieuwe dingen kan doen, kan bijleren. Zo evolueert je stijl, wordt wat je in 2005 schilderde anders dan in 2015 en 2035. Het houdt je fris.’ ●

Ⓢ NAAM Tom Schamp – WOONPLAATS Wemmel – BEROEP Illustrator

👤 Jan Verroken

Duurzaam landschap opbouwen in het Dijleland

In drie opeenvolgende edities laat RandKrant jou kennismaken met de drie Regionale Landschappen die actief zijn in de Vlaamse Rand rond Brussel. We gaan van start met het Regionaal Landschap Dijleland.

TEKST Herman Dierickx - FOTO Filip Claessens

Zoals alle Regionale Landschappen werken we met het Regionaal Landschap Dijleland (RLD) vooral rond drie pijlers: erfgoed, landschap en natuur', zegt coördinator Jan Verroken. 'Voor wat natuur betreft hebben we een specifieke verantwoordelijkheid voor onder meer het vliegend hert, de grootste kever van West-Europa. De kernpopulatie bevindt zich in Overijse, maar in de grotere regio hebben we al een negentigtal broedhopen aangelegd waarin de larven kunnen opgroeien. Ook voor de

vroedmeesterpad hebben we een gelijkaardige verantwoordelijkheid.'

Ijskelders en vleermuizen

'Erfgoed is eveneens belangrijk in onze werking. Op vele plaatsen in Vlaanderen zie je tegenwoordig opgeknapte kapelletjes, heraanplantte tuinen en parken,... Onze regio is gekend omwille van zijn vele ijskelders, die zich meestal in kasteelparken bevinden. Daarvan hebben we er al heel wat succesvol heringericht voor vleermuizen.

Via die beestjes leggen we een verband naar bijvoorbeeld kleinschalige, streekeigen landschapselementen (KLE's), waarvan we er al meer dan 60 km aanlegden. Vleermuizen gebruiken heggen en houtkanten als oriëntatie- en jachtcorridors. En diezelfde diertjes brengen ons naar de herinrichting van zolders, abdijen, kerken,... waar ze graag verblijven. Dijleland is een *hotspot* voor vleermuizen, het is dus logisch dat we daar extra op inzetten', zegt Verroken.

'Bij de (her)aanleg van hoogstamboomgaarden letten we vooral op de historische component. Per boomgaard leggen we minstens tien inheemse hoogstamfruitbomen aan. Niet zomaar lukraak, maar enkel op plaatsen waar ze vroeger voorkwamen. Lang niet alle bodems zijn immers geschikt voor fruitbomen, vandaar.'

Natuur en gezondheid

Tijden evolueren en Regionale Landschappen evolueren mee. 'Een recent, belangrijk uitgangspunt is het verband tussen natuur en gezondheid. De ingroening van scholen is intussen bekend, en met ons project *De kracht van groen* zorgen we voor meer natuur in de buurt van woon- en jeugdzorginstellingen. Dat loopt op dit moment uitstekend, vooral ook omdat het de samenwerking met bewoners en personeel stimuleert. Ze helpen bij de aanleg van natuurelementen en dat werkt meteen als therapie voor de bewoners.'

Het *Behaag je tuin*-project loopt op dit moment als een trein en is opgepikt door veel Regionale Landschappen en provincies. Het laat ons toe in meer stedelijk gebied te werken, en zo bereiken we heel wat particuliere eigenaars.'

Landbouw

En zo maken we meteen een sprongetje naar de landbouw, want ook in die sector zijn de Regionale Landschappen actief. Dat gebeurt in eerste instantie door het Loket Onderhoud Buitengebied (LOB), dat staat voor een uitgebreide samenwerking tussen landbouwers, RL's, gemeenten en private eigenaars.

'Met dit instrument zorgen we voor een duurzaam en structureel gefinancierd

Niemand's meester, niemand's knecht

onderhoud van KLE's zoals houtkanten, wegbermen en poelen, dat we digitaal inplannen met de dertien gemeenten van ons werkingsgebied en met de provincie Vlaams-Brabant. Landbouwers krijgen hiervoor begeleiding en financiering, terwijl wij zorgen voor de administratieve afwikkeling. Dat doen we trouwens ook bij vergunningen aanvragen voor poelen en dergelijke, zodat de boeren niet te veel tijd moeten spenderen aan de administratie.'

Cyclisch beheer

De zorg om water zien we dan terug in de werking rond valleibeheer. 'In ons werkingsgebied liggen heel wat landbouwgronden die gevoelig zijn voor erosie. Om te beletten dat de vruchtbare bovenlagen afspoelen naar de beken bundelen we onze kennis met die van de landbouwers en verschillende administraties zoals de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). In deze context voorzien we tevens steun voor projecten over het duurzaam gebruik van hakselhout afkomstig van bedrijfseigen houtsnippers van door RLD aangeplante houtkanten. Een beter cyclisch beheer kan je niet hebben en de koolstofopbouw op de landbouwgronden gaat er drastisch mee omhoog. Dat komt de sponswerking ervan dan weer ten goede, en het zorgt voor stevige bodemverbetering. Zo wint iedereen erbij.'

Jan Verroken is het langst actief als coördinator van alle RL's in Vlaanderen. Hij startte zijn carrière op 1 juli 2000. 'Op die manier kon ik mijn interesse voor het platteland, die ik al had tijdens mijn jeugd in Overijse, bestendigen en er mijn beroep van maken. Vandaag bestaan mijn taken vooral uit samenwerkingsverbanden organiseren, onze acht medewerkers omkaderen en aansturen, en zorgen voor bijkomende financiering bovenop de structurele betoelaging door de provincie Vlaams-Brabant. Vanuit onze basis in het Streekhuis Dijleland aan het Zoet Water in Oud-Heverlee lukt dat aardig. Op gebrek aan werk ga je ons de komende jaren niet betrappen.' •

Met de familie Anthierens kunnen we het hebben over een markante familie, want broers Jef, Karel en Johan Anthierens hebben als journalist en hoofdredacteur alle drie hun stempel gedrukt op de journalistiek in Vlaanderen. Johan bleek het grootste buitenbeentje.

TEKST Luc Vander Elst - FOTO Michiel Hendryckx

Johan Anthierens werd op 22 augustus 1937 in Machelen geboren als jongste zoon in een gezin met twaalf kinderen: zeven jongens en vijf meisjes. Johan bracht zijn kindertijd door in Machelen, maar leefde daarna in Brussel en in andere randgemeenten. Het 'huis-Anthierens' was Vlaams-nationalistisch getint en collaboreerde in de oorlog met de bezetter. Daardoor moest de familie enkele jaren na de oorlog verhuizen naar Etterbeek.

Om zijn tekentalenten volgde Johan Anthierens les in Sint-Lucas, maar dat liep met een sisser af. Oudere broer Jef werkte bij Humoradio, de voorloper van Humo, en introduceerde broers Karel en Johan in de journalistiek. Johan werd bij Humoradio grafisch ontwerper en chef vormgeving. Later verzorgde Johan de tv-rubriek. Zijn scherpe artikels over de tv-programma's vielen meteen op.

In 1964 huwde hij de toen 17-jarige Karin Cantré en er volgden twee kinderen: Eva en Benjamin, maar het huwelijk hield niet zo lang stand. Later, in 1976, zou hij hertrouwen met Elisabeth Erauw.

Controverse

Johan Anthierens baande zich een weg in het medialandschap en ging werken voor De Post en het vrouwenblad Mimo. In 1969 werd hij daar hoofdredacteur. Anthierens was een zeer kritische geest die het hart op de tong had. Hij evolueerde snel naar een progressief, links en republikeins denker en had een grondige hekel aan middelmatigheid, platte commercie en volksverlakkerij. Heilige huisjes zoals de monarchie en de kerk gingen één na één voor de bijl. Dat viel niet

overall in goede aarde. Hij was voor die tijd al een notoire jobhopper, want in een nog conservatief Vlaanderen was niet elke uitgever geestdriftig over de esbatterementen van de kritische journalist, die bekendstond om zijn krasse uitspraken, zijn vaak cassante stijl en zijn spraakmakende interviews, waarbij hij de taboes niet uit de weg ging. Helemaal gevreesd werd hij als columnist. Van 1973 tot 1982 schreef hij columns voor Knack. Altijd scherp en controversieel.

Bij het grote publiek werd Johan Anthierens vooral bekend door zijn tv-optredens in de tweede helft van de jaren 1970. Eerst als panellid in de toentertijd zeer populaire Wies Andersen-show, waar hij zich bij zijn eerste optreden de woede van heel wat kijkers op de hals haalde door te verklaren dat hij 'gelukkig gescheiden' was. Later presenteerde hij samen met Mies Bouwman *Noord-Zuid*, een talkshow. Legendarische tv was de aflevering waar Johan Anthierens met zijn vragen vader Abraham zodanig op zijn systeem werkte dat die voortijdig uit het programma wegliep.

In 1982 richtte hij het satirische blad *De Zwijger* op naar het voorbeeld van de Franse bladen *Le Canard Enchaîné* en *Charlie Hebdo*, waar hij veel bewondering voor had. Maar *De Zwijger* zelf zweeg twee jaar later al.

Stille periode

Vanaf halfweg de jaren 1980 freelancete Johan Anthierens voor verschillende bladen en werd het stiller rond het enfant terrible. Er volgen wel nog enkele publicaties en boeken, zoals *Het Belgische domdenken* en *Brief aan een postzegel*.

In mei 1999 werd bij Johan Anthierens lymfeklierkanker vastgesteld en op 20 maart 2000 overleed hij in Dilbeek. Op zijn grafsteen staan de woorden die hijzelf op zijn rouwkaartje had laten zetten: Niemand's meester, niemand's knecht.

Postuum verschenen nog enkele boeken met bloemlezingen uit zijn werk. Dat hij het laatste deel van zijn carrière meer buiten de schijnwerpers doorbracht, neemt niet weg dat hij samen met Maurice De Wilde en Louis De Lentdecker nog altijd behoort tot het kruim van de Vlaamse kritische journalistiek. •

‘De essentie vind je in de bochten’

De oorlogsretoriek is helemaal terug. Maar wat doet oorlog écht met een mens? Historici Herman Van Goethem en Björn Rzoska delen de inzichten die de geschiedenis en het leven hen bracht.

TEKST Nathalie Dirix – FOTO David Legrève

Wat dreef jullie om historicus te worden? **Van Goethem:** ‘Ik ben geboren als historicus. (*lacht*) Mijn hart stond als het ware stil toen mijn vader tijdens onze vakantie in Italië vertelde dat de potscherven op het strand meer dan tweeduizend jaar oud waren. Acht jaar was ik. Als kleine jongen keek ik met heel grote ogen naar onze familiestamboom. De oudste datum daarop was 1687. Dat maakte een enorme indruk: 1687. Het zette de historicus in mij aan het dromen.’

Rzoska: ‘Een situatie die mij als tiener heeft getekend, speelde zich af in het huis van mijn grootouders langs Poolse kant. Zij hadden mijn grootouders langs moederszijde uitgenodigd. De sfeer zat goed, tot het gesprek over de oorlog begon te gaan. Ik herinner me hoe mijn grootmoeder onder tafel aan mijn grootvader een teken gaf om niet verder op het onderwerp in te gaan. Ze wilde vermijden dat het collaboratieverleden van mijn grootvader tot verhitte gesprekken zou leiden. Voor mijn grootvader echter gold een verbod als een uitnodiging om door te gaan. De toon van het gesprek tussen hem en mijn Poolse grootmoeder werd alsnog scherper. Ik begreep niet goed wat er allemaal werd gezegd, maar het intrigeerde me wel. Die dag werden de zaadjes geplant voor mijn interesse in geschiedenis, in het bijzonder voor WOII.’

Welk belangrijk inzicht bracht de geschiedenis jullie?

Van Goethem: ‘De impact van systemen op het menselijk gedrag. Wat mij vooral boeit, is hoe systemen functioneren en hoe ons menselijk gedrag systemisch kan worden geanalyseerd. Geschiedenis gaat over mensen. Dat maakt ons vak zo interessant. Wij bestuderen het gedrag van mensen doorheen de tijd. Trouwens hét systeem is een menselijke creatie. Mensenwerk houdt in dat systemen alle richtingen uit kunnen gaan en in chaos kunnen uitmonden. En toch, zoals Nobelprijswinnaar en fysicus Ilya Prigogine stelde, ontstaan ook uit chaos clusters en nieuwe geordende structuren. Dat inzicht geldt niet alleen voor chemische processen, maar ook voor maatschappelijke evoluties. Wanneer een systeem in elkaar klapt, ontstaat er iets nieuws. Systemen komen en gaan. Dat leert de geschiedenis ons telkens opnieuw.’

Hou jij er rekening mee dat de democratie in de Verenigde Staten in elkaar kan stuiken?

Van Goethem: ‘Die mogelijkheid bestaat. Het volstaat dat het Hooggerechtshof op een aantal fundamentele punten bezwijkt en Trump, zoals hij al eens liet horen, zijn mandaat met een ongeziene derde ambtstermijn verlengt. Eigenlijk is het huidige Amerikaanse kiesstelsel een terugkeer naar de 19e eeuw

toen cowboys de plak zwaaiden. Trumps antwoord op de vraag wat de Russen het recht geeft zich de Donbas toe te eigenen, is al even verbijsterend als veelzeggend: *But they fought for it*. Die redenering maakt duidelijk dat de Amerikaanse visie op de wereld totaal is veranderd. Vandaag beleven we het einde van een tijdperk.’

Welke fundamentele inzichten heeft de geschiedenis jou al aangereikt?

Rzoska: ‘Net zoals Herman ben ik gefascineerd door het menselijk gedrag binnen systemen. Ik wilde begrijpen wat mijn grootvader die ik graag zag en nog steeds graag zie, ertoe dreef om tijdens WOII met de Duitse bezetter te collaboreren. Hoe functioneerde hij als klein radertje binnen een systeem dat erop gericht was hele groepen mensen uit te wissen? Welke aantrekkingskracht oefende dat systeem op hem uit? Een pasklaar antwoord heb ik niet. Wel weet ik dat mensen binnen een bepaalde context, door een samenloop van omstandigheden, verkeerde keuzes kunnen maken.’

‘De geschiedenis bracht me nog een ander belangrijk inzicht bij: mensenlevens lopen langs kronkelwegen. We gaan er nogal snel van uit dat onze levens via rechte banen lopen, maar het is langs de zijwegen, de kronkelende paden dat de geschiedenis wordt geschreven. De essentie vind je in de bochten.’

Zijn het die kronkels die het voorspellen van de toekomst zo moeilijk maken?

Rzoska: ‘Ik hoed me ervoor de toekomst te voorspellen. Ik ga ook het verleden niet voorspellen, zoals sommige economen die nu beweren dat ze de bankencrisis van 2008 zagen aankomen. Al is het natuurlijk wel zo dat de geschiedenis je helpt signalen te detecteren die een voedingsbodemp creëren voor een beweging of verandering. De herverkiezing van Trump bijvoorbeeld ontstond niet uit een vacuüm.’

Van Goethem: ‘Uiteindelijk zijn dat altijd post factum-constructies. Het had ook anders kunnen lopen. Onderschat de rol van het toeval niet. Hoe zou de geschiedenis geëvolueerd zijn als de moordaanslag op Yitzhak Rabin mislukt was?’

Rzoska: ‘Of de moordaanslag op Hitler of Trump wél gelukt was?’

Van Goethem: ‘De geschiedenis reikt wel schema’s aan die ons helpen de huidige situatie te ontrafelen. Neem nu de

DE ‘Das Wesentliche liegt in den Kurven’

Die Kriegerretorik ist mit aller Macht zurück. Aber was macht der Krieg wirklich mit einem Menschen? Die Historiker Herman Van Goethem und Björn Rzoska teilen die Erkenntnisse, die ihnen die Geschichte und das Leben gebracht haben.

Rzoska: ‘Die Geschichte hat mir eine wichtige Erkenntnis gebracht: Das Leben der Menschen verläuft auf verschlungenen Pfaden. Wir neigen recht schnell dazu anzunehmen, dass unser Leben geradlinig verläuft, aber entlang der Nebenstraßen, der verschlungenen Pfade, wird Geschichte geschrieben. Das Wesentliche liegt in den Kurven.’

Van Goethem: ‘Mein Buch ist ein Plädoyer für eine demokratische Gesellschaft, die auf Menschenrechten, gegenseitigem Respekt, freier Meinungsäußerung und freien Wahlen basiert. Wer noch nicht von der Überlegenheit eines solchen demokratischen Systems überzeugt ist, sollte das Buch lesen. Es macht deutlich, was passiert, wenn diese demokratischen Grundlagen verloren gehen.’

HERMAN VAN GOETHEM

- Historicus, jurist en hoogleraar
- Rector Universiteit Antwerpen (2016-2024)
- Lag aan de grondslag van Kazerne Dossin
- Voorzitter Hannah Arendt Instituut
- Auteur van 2014 – *Het jaar van de stilte*
- Coauteur van *Leopold III: de koning, het land, de oorlog*

zwart-wit. Er zijn veel grijze zones. De waarheid zal je vaak in de kronkels van de geschiedenis en in de bochten van iemands leven vinden. Mijn boek toont hoe veerkrachtig mensen kunnen zijn. Velen slaagden erin om ook na vreselijke oorlogservaringen hun leven een nieuwe wending te geven. Dat geldt zowel voor mijn grootvader die aan het Oostfront vocht als voor mijn grootvader langs Poolse kant. De laatste kwam via heel wat omwegen als vluchteling aan in België. Zijn leven is trouwens een mooi voorbeeld van hoe een vluchtling op een betekenisvolle manier aan een samenleving kan bijdragen.'

Wat is de hoofdgedachte van jouw boek *1942 – Het jaar van de stilte*?

Van Goethem: 'Mijn boek laat er geen twijfel over bestaan dat het stadsbestuur van Antwerpen actief meewerkte aan de organisatie van jodenrazzia's. En dan stel je vast dat de oorlogsgemeenteraad van Antwerpen na de oorlog probleemloos havenschepen kon worden en de beste relaties opbouwde met de joodse gemeenschap. Ongelofelijk!' 'Het boek is eveneens een pleidooi voor een democratische samenleving die gebaseerd is op mensenrechten, respect voor elkaar, vrijheid van meningsuiting en vrije verkiezingen. Voor hen die nog niet overtuigd zijn van de superioriteit van zo'n democratisch systeem, lees het boek. Het maakt duidelijk wat er gebeurt wanneer die democratische fundamenten wegvallen.'

Waarom loopt de mens steeds opnieuw in de val van het wij-zij-denken? Een denken dat een vruchtbare bodem vormt voor geweld en gewapende conflicten.

Van Goethem: 'Omdat de mens nu eenmaal zo in elkaar zit! Het Latijnse gezegde *Homo homini lupus* (de mens is een wolf voor zijn medemens) is geen sprookje. Met cultuur proberen wij dat toe te dekken, maar opgravingen leren ons dat ten tijde van de neanderthaler en de eerste homo sapiens bij 1 op 3 skeletten speerpunten tussen de wervels worden aangetroffen. Wij beseffen onvoldoende tot wat de mens kan afglijden als de democratische waarden gaan wankele. Daarom is de Europese Unie, alleen nog maar vanuit humanistisch perspectief, een zeer waardevol project.'

Rzoska: 'Daarom is de kracht van de ontmoeting ook zo belangrijk. In een samenleving waarin mensen de tijd nemen om elkaar

onderhandelingen tussen de Verenigde Staten en Rusland over de oorlog in Oekraïne. De geschiedenis toont ons welke mogelijke vormen een diplomatiek akkoord kan aannemen. Het grote verschil met vroeger is dat die diplomatieke gesprekken toen binnenskamers plaatsvonden. Nu worden ze gefilmd en massaal verspreid via sociale media.'

Rzoska: 'Ik denk dat heel wat diplomaten gruwelden toen ze de confrontatie tussen Zelenksy, Vance en Trump live zagen. Normaal gezien bereiden teams van diplomaten zo'n script tot in de details voor, zodat alles vlekkeloos verloopt wanneer de hoofdrolspelers op de voorgrond treden. Die scène in de Oval Office, dat was allesbehalve diplomatie.'

Jullie hadden allebei een grootvader die collaboreerde met de Duitse bezetter. Wat deed die pijnlijke waarheid met jullie?

Van Goethem: 'Thuis werd daar niet over gesproken. Als ik mijn vader vroeg waarom mijn grootvader na de oorlog veroordeeld werd, luidde zijn antwoord: *Die mannen waren idealisten*. Met dat zinnetje heb ik het jaren moeten doen. Tijdens het onderzoek voor mijn boek *1942* kwam ik erachter dat mijn grootvader mensen had verklikt. Een van de mannen die hij aangaf, werd naar een Duits kamp gestuurd waar hij later omkwam. Leo Verbeeck was zijn naam. Hij was een jongeman van 32 met communistische sympathieën. Een vader van zes kinderen. Voor de oorlog

uitbrak, sportten hij en mijn vader samen. In 2024 hield ik een toespraak tijdens de Stolpersteine-ceremonie ter ere van Leo Verbeeck. Een helend moment. Niet alleen omdat je met zo'n herdenkingssteen de slachtoffers van het nationaalsocialisme huldigt, maar ook omdat je hun naam uitspreekt en zo hun menselijkheid voor een stukje terugbrengt.'

Rzoska: 'Bij ons thuis was het gecanoniseerde verhaal dat mijn grootvader een overtuigd katholiek was die vanuit zijn diepe geloof tegen de bolsjewieken aan het Oostfront was gaan vechten. Dat klonk plausibel. Mijn grootvader was inderdaad iemand die veel bad. Ook voor een goede Lotto-uitslag. (*lacht*) Maar... op een dag ontdekte ik in zijn strafdossier een Waffen-SS paspoort en een lidkaart van de extreemrechtse partij Rex. Dat paspoort was uitgereikt nog voor er sprake was van het Oostfront. Meer nog, op het moment dat Hitler het niet-aanvalsverdrag opblies, bevond mijn grootvader zich al in Oekraïne. Hij nam er deel aan een wilde jodenvervolgving, een pogrom waarvan zelfs de Duitse Krijgsraad vond dat hij te ver ging. Waarom heeft hij mij dat nooit verteld? Die vraag laat me tot vandaag achter met boosheid en ontgoocheling.'

Welke essentie wil jij de lezer meegeven met je boek *Gedeelde grond*?

Rzoska: 'Het strakke schema van goed en kwaad waarmee wij lang naar WOII hebben gekeken, werkt niet. Het is niet allemaal

beter te leren kennen, krijgt polarisatie veel minder de kans om te groeien. In het dorp waar ik woon, komen we regelmatig samen. Ook al hebben wij andere politieke overtuigingen, toch spreken we met elkaar. Op die manier ontstaat er respect en vorm je een gemeenschap?

Welke momenten in jullie leven hebben jullie tot nu toe het meest gevormd?

Van Goethem: 'In het begin van ons huwelijk maakten mijn echtgenote en ik een heel moeilijke tijd door. Het begon met het auto-ongeluk waarin mijn broer en zijn vriendin omkwamen. In diezelfde periode kwam onze tweeling dood ter wereld. Een tijdje later verloren we een premature baby. Wat doet zo iets met een mens? Mij maakte het zeer gevoelig voor menselijk lijden. Het heeft me ook doen inzien hoe cruciaal het is om de naam van overledenen te blijven uitspreken en verdriet onder woorden te brengen. Mensen zijn in essentie verhalenvertellers. Wij hebben verhalen nodig om verleden, heden en toekomst met elkaar te verbinden.'

Rzoska: 'Bij de geboorte van onze tweeling verloren we een van onze twee zoontjes. Het was op een zondag. De gynaecologe was op een familiefeest en gaf de instructies vanop afstand... De dood van ons zoontje heeft mij als mens milder, nederiger en meer empathisch gemaakt.'

Van Goethem: 'Een situatie waar zowel de dood als het nieuwe leven aanwezig waren,

dat moet heel ingrijpend geweest zijn.'

Rzoska: 'Zo'n ervaring verandert je als mens. Verdriet heeft mij milder gemaakt. Je beseft hoe kwetsbaar en feilbaar wij als mens zijn.'

Wat kon jullie in die moeilijke momenten troost bieden?

Van Goethem: 'Dat mijn echtgenote en ik dit verdriet samen konden dragen. Sommige onhandige reacties van de buitenwereld waren zo pijnlijk dat ze ons nog dichter bij elkaar brachten. Op zo'n moment is er slechts een heel kleine kring mensen die erin slaagt je op te vangen.'

Rzoska: 'Heel wat mensen weten gewoon niet hoe ze met zo'n situatie om moeten gaan. Het is ze vergeven. Ik herken me in wat Herman zegt. Ook mijn vrouw en ik zijn er samen doorheen geraakt. Zo zie je maar hoe verlies en verdriet een onverbrekelijke band kunnen creëren.'

Werkt kunst op zo'n momenten ook troostend?

Van Goethem: 'Schoonheid zal de wereld niet redden. Toch heeft de mens er nood aan. Maar ook naziarts Josef Mengele hield van Schubert en Chopin. Als je dat weet, beseft je dat kunst ons niet noodzakelijk tot betere mensen maakt.'

Rzoska: 'Kunst die mij aanspreekt, is kunst die mij raakt. Ik heb dat bijvoorbeeld met de werken van Berlioz en De Bruyckere. De schoonheid in de ruwheid van haar werken kan me ontroeren.'

BJÖRN RZOSKA

- Historicus
- Zetelde tot juni 2023 in het Vlaams Parlement als fractieleider voor Groen
- Gemeenteraadslid in Lokeren
- Auteur van *Gedeelde grond*
- Sinds maart 2025 voorzitter van de raad van bestuur van het Vredesinstituut
- Sinds april 2025 diensthoofd publiekswerking & communicatie van de bibliotheek van Universiteit Antwerpen

Van Goethem: 'Ik val voor Bach en Buxtehude. Al op jonge leeftijd raakten barokmuziek en polyfonie een gevoelige snaar in mij. De Johannes- en Matteüspassie van Bach gaan over ons diepste zijn, over wat ons mens maakt en als mensen met elkaar verbindt.'

Wat betekent de liefde in jullie leven?

Van Goethem: 'Alles. Liefde is het streven naar het goede in zijn meest absolute vorm.'

Rzoska: 'Liefde is fundamenteel in mijn leven. Zowel de liefde voor mijn vrouw als voor mijn kinderen.'

Van Goethem: 'Die liefde vind je toch ook terug in jouw politiek engagement?'

Rzoska: 'Absoluut. Ik ben ervan overtuigd dat veel mensen aan politiek doen omwille van hun liefde voor de samenleving die ze beter willen maken.'

Welke zin vat voor jullie de kern van levenskunst samen?

Van Goethem: '*We moeten goed zijn voor elkaar.* Begin met de kleine kring van mensen rondom jou. Kende je het geluk in een bevoorrecht en kansrijk milieu op te groeien, dan reikt je opdracht verder en kan je ze maar best ook op een bredere kring toepassen en je maatschappelijk engageren.'

Rzoska: 'Ik citeer graag mijn grootmoeder. Ooit heb ik haar geïnterviewd en toen liet ze deze zin vallen: *Ik heb altijd doorgedaan.* Zij was de drijvende kracht in het gezin. Het is grotendeels dankzij haar dat mijn grootvader na de oorlog nog een goed leven heeft kunnen leiden. *Doordoen*, niet opgeven, daar komt het in het leven vaak op neer.'

Van Goethem: 'Mag ik je een raad meegeven? Zet een punt achter het verleden. Bewandel nieuwe wegen en behoud je engagement. Je bent nog jong, je kan nog heel veel positiefs realiseren. Let op mijn woorden: Björn is iemand die nog sterke sporen zal nalaten.'

Rzoska: 'Nieuwe wegen ben ik al volop aan het bewandelen. Sinds maart ben ik voorzitter van de raad van bestuur van het Vredesinstituut en sinds april diensthoofd publiekswerking en communicatie van de bibliotheek van de Universiteit Antwerpen.'

Heb jij ook een advies voor Herman?

Rzoska: 'Ik heb veel waardering voor de manier waarop Herman zijn rectoraat buitens zijn eigen instelling heeft ontvouwd. Hij gaf het historisch perspectief een plaats in het maatschappelijk debat. Ik hoor dat je de laatste tijd veel gevraagd wordt voor lezingen. Mijn nederig advies voor jou is: vergeet je schrijven niet. Ik heb je boeken verslonden. Dat er nog meerdere mogen volgen.' ●

Katelijne Damen leest

Op wandel met Virginia Woolf

De Britse schrijfster Virginia Woolf (1882–1941) is bekend van boeken zoals *The Waves*, *A Room of One's Own*, *To the Lighthouse*, *Orlando*, en *Mrs. Dalloway*, dat in mei precies honderd jaar oud is. Voor het Huis van Herman Teirlinck de aanleiding voor een literaire avond met Kristien Hemmerechts en actrice Katelijne Damen.

TEKST Michaël Bellon - FOTO Filip Claessens

De vzw het Huis van Herman Teirlinck werd opgericht in de zomer van 2017 om het huis van de voormalige schrijver een nieuwe, culturele bestemming te geven. Bezielers Sigrid Bousset en Hugo De Greef vatten het idee op om het over een Tijdgenoot van Teirlinck te hebben. Zo leest theateractrice, regisseuse en schrijfster Katelijne Damen, bekend van tal van theaterstukken en tv-reeksen, voor uit het werk van de schrijfster, filosofe en feministe Virginia Woolf, van wie ze ooit de speelse nep-biografie *Orlando* bewerkte en speelde als monoloog bij het Toneelhuis.

Katelijne Damen: 'Dat maakt van mij nog geen Virginia Woolf-kenner, maar ik heb dat stuk heel graag gespeeld. Ik heb toen ook zelf de bewerking van het boek mogen maken en dat was een openbaring. Virginia Woolf was een bijzondere dame en haar teksten verrasten mij keer op keer. Bij het opvoeren van *Orlando* had ik, hoewel de tekst natuurlijk vastlag, telkens het gevoel dat ik met haar mee op wandel mocht in haar bijzondere wereld.'

Staat er een stukje *Orlando* op het programma in Beersel?

'Die keuzes zijn we nu nog aan het maken. Het is de bedoeling dat Kristien vertelt over het leven en het werk van Woolf, want dat doet en kent zij als de beste. Wellicht lees ik fragmenten voor uit *Mrs. Dalloway*, misschien uit *The Waves*, en het zou goed kunnen dat *Orlando* er ook bij zit.'

Waarom moeten we Virginia Woolf en haar werk leren kennen?

'Om te beginnen omdat ze een vrouw is. Daarnaast heeft ze in de kunsten en in het maatschappelijk leven heel wat teweeggebracht. Ze heeft een aparte schrijfstijl, die de ene keer heel toegankelijk is en een andere keer om herlezen vraagt. Met haar heerlijke, lange zinnen creëert ze wonderbaarlijke werelden.'

Voorlezen is voor jou iets anders dan acteren voor film of theater.

'Lezen is zo belangrijk. Ik heb de indruk dat we het misschien weer meer doen. Ik hoop het alleszins. Zonder theater zou ik nooit kunnen. Bij filmen vind ik de techniciteit dan weer heel interessant. Op een set moet je veel vertrouwen hebben in de regisseur en in de ploeg errond. Film vraagt ook om een andere manier van denken omdat je niet alle scènes in de uiteindelijke volgorde speelt.'

Heb je het gevoel dat je je nek moet uitsteken en extra je best moet doen om als actrice aan de bak te blijven komen?

'Het gaat met ups and downs. Vorig jaar had ik een heel slecht jaar en heb ik maar drie dagen gewerkt. Dit jaar speel ik in een aantal producties kleinere rollen. Op de televisie loopt ondertussen de serie *Elixer*, het resultaat van een fijne samenwerking die op

termijn ook in België te zien zal zijn. Maar ik kijk vooral uit naar de nieuwe samenwerking met het Toneelhuis en Olympique Dramatique op het einde van dit jaar in *Voor het pensioen* van Thomas Bernhard, in een regie van Tom Dewispelaere. Dat is weer eens iets waar ik mijn tanden in kan zetten. Want almaar vaker word je gevraagd voor de rol van een grootmoeder die sterft, en dan liefst op één draaidag. Je kan daarmee lachen, maar eigenlijk is dat droevig. Alsof er geen normale, sterke, oudere vrouwen bestaan. Of het gaat om een sloor, of het is een krenge, of ze zit aan de alcohol. Oudere mannelijke acteurs hebben dat probleem nog altijd minder. Dat verandert maar niet. Waarom toch?'

Je schreef met *Crème au beurre* al eens een succesvolle theatertekst. Overweeg je om dat nog te doen?

'Ik ben al een tijdje aan een monoloog aan het schrijven en ik werk met iemand aan een filmscenario. Dat laatste is niet evident, want je moet daarvoor langs x aantal commissies passeren. Eén horde hebben we al genomen, maar er volgen er nog verschillende andere.' ●

ZA - 17 MEI - 16.00

Teirlinck Tijdgenoot

Katelijne Damen leest Virginia Woolf
Beersel, Huis Herman Teirlinck,
huisvanhermanteyrlinck.be

① De VRT-zendmast is een van de hoogste constructies in ons land.

Grote Routepaden – etappe 8

Van Gaasbeek naar Halle

Deze maand wandelen Gerard en Willemien de achtste en laatste etappe van de GR Groene Gordel. Ze komen langs typisch Pajotse dorpen en gehuchten en staan onderweg stil bij enkele erfgoedtoppers zoals het kasteel van Gaasbeek en het Colomapark in Sint-Pieters-Leeuw.

TEKST Gerard Hautekeur - FOTO Filip Claessens

Onder een stralende lentezon starten we licht euforisch onze laatste etappe. We laten het stemmige kerkje van Gaasbeek achter ons en duiken in het glooiende landschap van het Pajottenland. Mooi verzorgde hagen flankeren ons op weg naar het Baljuwhuis. Dit waterkasteel, omgeven door uitgestrekte weilanden, is een streling voor het oog.

Kasteel van Gaasbeek

Nauwelijks 500 m verder bereiken we via een steil pad de achterkant van het kasteel van Gaasbeek. We maken een lus rond de vroegere waterburcht, te midden van een bosrijk park. In de ochtendstilte horen we hoe een specht krachtig tegen een boomstam klopt. Iets verderop worden we aangenaam verrast door een eekhoorn die pijlsnel in een boom klimt en behendig van tak wisselt. Aan de rand van de vijvers en doorheen de nog kale bomen komen alle hoeken en kanten van dit

imposante kasteel goed in beeld.

Medewerkers van het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei zijn betrokken bij de aanleg van enkele boomgaarden en tuinen in het kasteelpark. Ze werken ook mee aan de verkeersvrije inrichting van het dorpsplein in Gaasbeek en bij diverse andere natuurprojecten in de streek. Hun uitvalsbasis is het Landschapshuis in Gaasbeek. Aan het venster van hun kantoorgebouw prijkt het gedicht *Landschap* van landschapsdichter An Vandergoten. Haar poëzie is sterk geïnspireerd op de natuurlijke schoonheid en het karakter van het Pajottenland. Ze wijst in haar gedichten ook op de kwetsbaarheid van de streek en stelt vragen bij de toememende verstedelijking van het platteland. Een landschapsdichter is vrij uniek in Vlaanderen. In het Pajottenland gaat het initiatief van een tweejaarlijkse landschapsdichter uit van het Regionaal Landschap.

Museumtuin

In de onmiddellijke omgeving van het kasteel van Gaasbeek vind je de volledig ommuurde Museumtuin. ‘Opvallend is de aaneenschakeling van leibomen langs de tuinmuren en vooral de zeer uiteenlopende vormen’, vertelt Hilde Groenweghe van Natuurinvest. ‘De Museumtuin is een vrij recente creatie van het Vlaamse Agentschap Natuur en Bos en illustreert hoe een kasteeltuin er in de 19e en begin 20e eeuw uitzag en welk fruit er toen werd geteeld. Alles wat de kasteelbewoners destijds nodig hadden, tref je hier aan: fruit, groenten en kruiden. Behalve op maandag is de Museumtuin vanaf 1 mei tot 31 oktober elke dag open. In die periode zijn er elke zaterdag en zondag gratis rondleidingen. Ook voor kinderen is de tuin een heuse belevenis’, zegt Groenweghe. ‘Op 4 mei is er van 14 tot 17.30 uur een familienamiddag over kruiden, bijen en vlinders. Met kinderen werken we het hele jaar door rond bijen en bloemen. Voor hen is de museumtuin gratis. Volwassenen moeten een toegangsticket kopen.’

Na het verlaten van het kasteelpark stappen we naar het dorpje Sint-Laureins-Berchem. De GR-route volgt het Daan Vervaeke wandelpad met zijn kaboutervormige bewegwijzering. Dit is een verwijzing naar de man uit Sint-Laureins-Berchem die omwille van zijn inzet voor de natuur in de

streek de *groene kabouter* werd genoemd. Hij was medestichter van de boerenmarkt in Gaasbeek. Dit pad leidt ons verder door een steile vallei naar Oudenaken.

Zuunvallei

Voorbij Oudenaken stappen we langs de meanderende Molenbeek. De GR-route loopt over het erf van Hilde Decort. 'Het is hier idyllisch wonen', zegt Hilde. Bij een verhuis zou ze de rust en het groen, en ook haar kippen, varkentjes en ezels moeten missen. Ze wijst bezorgd naar het stijgende grondwater dat almaar vaker ernstige vochtproblemen in haar woning veroorzaakt. Ze woont aan de voet van de Baesberg langs de Baesbergbeek, die een verval van 30 meter heeft en door de Zuunvallei stroomt. De Zuun is een zijriviertje van de Zenne. Bij de afdaling van de Baesberg vinden we langs ons weggetje een wel erg speciale ontmoetingsplaats. Negen dunne wilgen zijn laag afgeknot en vormen comfortabele krukjes. De negen zitplaatsen staan in een cirkel en in het midden is een houten tafeltje gebouwd. Een ideaal rustpunt en een heel natuurlijke picknickplek.

Volsembroek

Verderop in de Zuunvallei ligt het Volsembroek. Dit moerasgebied wordt beheerd door Natuurpunt. 'Aan het spaarbekken en het ondiepe meer tref je verschillende watervogels aan, waaronder meerkoeten, waterhoenen, wilde eenden, blauwe reigers en vele minder bekende vogels. Het is de enige plek in de ruime omgeving waar allerlei soorten eenden komen broeden', vertelt conservator Geert Cromphout. 'Van april tot november wordt het gebied beheerd door zachtvaardige Galloway's. Deze langharige, Schotse hooglandrunderen houden de vegetatie kort. Net buiten het GR-pad staat een vogelkijkwand. Van daaruit heb je een uitstekend zicht op het volledige, mooi aaneengesloten moerasgebied.'

Vanaf het Volsembroek ben je zo in het centrum van Sint-Pieters-Leeuw. We hebben de helft van de etappe afgelegd en staan te popelen om een hapje te eten. Gelukkig zijn er op de middag verschillende horecazaken open.

Coloma

Pal in het centrum van Sint-Pieters-Leeuw is het leuk vertoeven in het 15 ha grote

kasteelpark Coloma. Langs een van de statige dreven staat een waterkasteel uit de 15e eeuw. De grootste toeristische attractie is de rozentuin met in totaal 300.000 rozen en 3.000 variëteiten. De tuin is intussen uitgedroefd tot een van de belangrijkste rozentuinen van Europa. Helaas is er tijdens ons bezoek (in maart) nog niet veel te zien. De rozentuin in al zijn pracht kun je bewonderen van juni tot begin oktober. Net voorbij Coloma passeren we een staande wip. Leden van de Sint-Sebastiaansgilde schieten hier nog altijd met de traditionele handboog. Het is veruit de oudste vereniging in Sint-Pieters-Leeuw.

Brede veldwegen

Van Sint-Pieters-Leeuw naar Halle wandelen we door een open landschap, grotendeels langs brede veldwegen. In tegenstelling tot het eerste deel van onze wandeling treffen we weinig bos, bomen of hagen aan. Een mijlpaal in het landschap is de wat omstreden VRT-zendmast van Sint-Pieters-Leeuw, die in 1990 is opgetrokken in een waardevol, agrarisch gebied. Met zijn 300 meter is dit een van de hoogste constructies in ons land. We wandelen langs het kasteel van Rukkelingen dat echter door de bomen in het kasteelpark volledig aan het zicht is onttrokken. Voorbij het kasteel steken we de Pepingsesteenweg over en pauzeren we in een markant café van Mekingen.

De Oude Smis

Wanneer we het typisch bruine café binnestappen, zit het stampvol met wandelaars en vaste stamgasten. Mensen schuiven wat dichterbij elkaar zodat Willemien en ik een plekje aan tafel hebben. 'Iedereen praat hier met iedereen. Je hoort erbij', zegt Sonia, die naast ons zit. Voor haar is dit sfeervolle café al jarenlang een vaste steek. Spontaan haalt ze oude herinneringen op, zoals over handelaars in dieren die 's morgens ijselijk vroeg naar het slachthuis in Anderlecht reden en onderweg in De Oude Smis stopten om een klare (jenever) in een limonadeglas te drinken.

'Het café De Oude Smis dateert van 1847', vertelt de niet meer zo jonge cafébazin Annie Stiens. 'Ik behoor tot de vierde generatie café-eigenaars. Tot 1965 was er naast het café nog een smidse. Boeren lieten hier hun

Ⓧ Het imposante kasteel van Gaasbeek komt in het vizier.

paarden beslaan of kochten gereedschappen voor hun paarden. En tot de jaren 1990 was er aan het café ook nog een kruidenierszaak verbonden. Behalve op dinsdag is ons café elke dag open. Veel klanten komen hier graag om een Boon en een Gueuze Moriau te drinken', zegt Annie opgewekt vanachter haar toog.

Halle

Als we goed en wel weer op pad zijn, krijgen we de Sint-Martinusbasiliek van Halle al in het vizier, net als de windmolens langs het kanaal Brussel-Charleroi. Voorbij de Vosholenweg wandelen we weer tussen open velden en landschappen. Aan de lokalen van de jeugdbeweging en de voetbalvelden van Stroppen nemen we een korte rustpauze. De Zennestad ligt nu aan onze voeten. We lopen kriskras door bebouwde wijken en monden uit in het gezellige centrum van Halle. Alle terrasjes op de Grote Markt zitten vol en ook wij genieten mee van de gezelligheid. Daarop doorkruisen we het fraai aangelegde Albertpark, steken het kanaal over en bereiken het station van Halle, het eindpunt van de GR Groene Gordel in acht etappes. We hebben er ongelooflijk van genoten en zijn blij dat we onze ervaringen, ontmoetingen en impressies via RandKrant mochten delen. ●

Volg met deze QR-code de 8 etappes van de wandelroute.

© Grote Routepaden,
Map data @ Openstreetmap
Contributors

'Afkicken is niet evident'

Wat doet het met een politicus en met een mens: je functie moeten opgeven omdat je niet meer bent verkozen? Oud-burgemeesters uit de Rand getuigen. Deze keer: Hans Bonte uit Vilvoorde.

TEKST Luc Vanheerentals - FOTO Filip Claessens

⊕ Hans Bonte - Vilvoorde

De gemeenteraadsverkiezingen van 13 oktober 2024 resulteerden in Vilvoorde in een politieke aardverschuiving. Vooruit, dat vier legislaturen deel uitmaakte van het schepencollege en met Hans Bonte (Vooruit) sinds 2012 de burgemeester leverde, werd naar de oppositie verwezen door een coalitie van het kartel Open Vld-CD&V met N-VA onder leiding van Jo De Ro (Open Vld).

'Afkicken van deze intense job is niet evident', zegt Bonte. 'Burgemeester zijn is een bijzonder mooie job, maar tegelijk zeer slopend. Je bent er 24 uur op 24 mee bezig.' Ondertussen smaakt hij zijn verbeterde levenskwaliteit wel. 'Ik heb nu eindelijk tijd om met mijn eerste kleinkind te gaan wandelen en padel te spelen.' Bonte is ook blij dat de Vlaamse regering het kiesdecreet opnieuw gaat herbekijken, want de huidige regels zoals de afschaffing van de stemplicht en het initiatiefrecht voor de grootste partij

kwamen het democratische gehalte niet ten goede en hebben volgens hem het eindresultaat voor Vooruit nadelig beïnvloed.

Engagement

Bonte, afkomstig uit Ingelmunster, is reeds als jongere betrokken in allerlei maatschappelijke acties zoals de vredesbeweging en de jongerenmarsen voor werk. Na zijn studies sociologie en politieke wetenschappen gaat hij in de jaren 1985-89 aan de slag als straathoekwerker bij Centrum-West in Sint-Jans-Molenbeek. Omdat hij ook structureel iets wil veranderen aan de sociale problemen waarmee hij dagelijks wordt geconfronteerd, stapt hij in de politiek. Eerst op de studiedienst van de socialistische partij, waar hij zich bezighoudt met de arbeidsmarkt en sociale zekerheid. Nadien als volksvertegenwoordiger. In 1995 volgt hij Leo Peeters op als federaal parlementslid. Dit mandaat

doet hij tot 2019, maar vervalt als zijn partij de cumul van het burgemeesterschap en volksvertegenwoordiger verbiedt. Sinds juli vorig jaar zetelt Bonte in het Vlaams parlement.

Vilvoorde

Op het einde van de jaren 1990 verhuist hij op vraag van de partij naar Vilvoorde om met een nieuwe lokale partijafdeling een einde te maken aan het interne gekrakeel. Het nieuwe socialistische project is meteen een succes. De partij treedt in 2000 toe tot de lokale coalitie onder leiding van burgemeester Jean-Luc Dehaene. 'Naast Frank Vandembroucke en Louis Tobback is Dehaene mijn derde politieke vader van wie ik ontzettend veel heb geleerd. Qua werk was hij een beest, maar je kreeg veel ruimte van hem. Je moest wel je dossiers goed kennen en initiatieven nemen. Hij was ook iemand die op lange termijn dacht. Er zijn weinig steden die met sluitingen zoals die van Renault, Delacre en Chamebel een dergelijke desindustrialisering hebben gekend. We werkten aan een stadsvernieuwing die aansloot bij de economische en demografische evoluties en namen beslissingen om van Vilvoorde een aantrekkelijke woon- en leefstad te maken met een totaal andere economie.'

Van 2000 tot 2012 is Bonte schepen bevoegd voor sociale zaken en tewerkstelling en hij stampet innoverende initiatieven inzake sociale economie uit de grond, zoals de eerste strijkwinkel in Vlaanderen en Zilverpunt

FR Difficile de décrocher

Que se passe-t-il quand un politicien et un homme de devoir doit décrocher de sa fonction parce qu'il n'est plus élu? D'anciens bourgmestres du Rand témoignent. Cette fois-ci, Hans Bonte (Vooruit) de Vilvoorde a la parole. 'Il n'est pas facile de décrocher de ce job intense', déclare Bonte. 'Être bourgmestre est un très beau métier, mais c'est aussi très épuisant. Cela vous occupe 24 heures sur 24.' Malgré un certain nombre de grands projets, Vilvoorde est confrontée à d'immenses défis en raison de la croissance rapide de la population. Désormais Bonte profite d'une meilleure qualité de vie: 'j'ai enfin le temps d'emmener promener mon premier petit-enfant et de jouer au padel.'

dat een dienstverlening aanbiedt voor ouderen en mensen met een handicap. Vilvoorde wordt ook de pionier van de latere UiTPAS die mensen uit kansarme gezinnen de kans biedt om betaalbaar te participeren aan culturele activiteiten. Door zijn goede contacten met het middenveld slaagt hij er als burgemeester in 2013 in om het vertrek van moslimjongeren naar Syrië te stoppen wat hem als spreker op tal van plaatsen in de wereld brengt, tot bij Barack Obama in het Witte Huis toe.

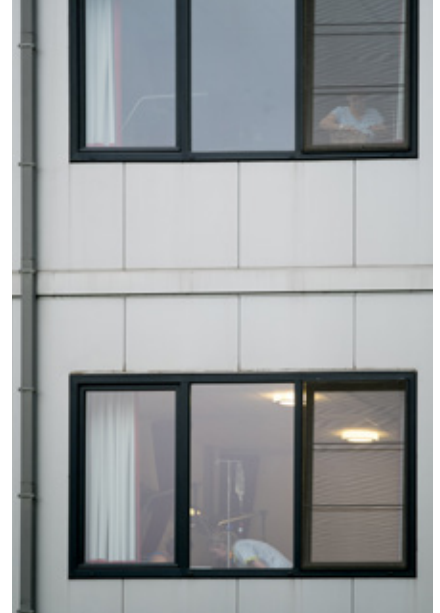
Als burgemeester brengt hij diverse stadsvernieuwingsprojecten tot een goed einde, zoals de ondergrondse parking onder de Grote Markt waardoor dit plein verkeersvrij wordt en dé locatie voor tal van evenementen. De passage van de ringtram vergt een hele hertekening van het stadscentrum tot in Koningslo. Het treinstation waarover hij verschillende keren aan de alarmbel trekt, wordt grondig gerenoveerd. Vilvoorde ont-eigent de Asiat-site en maakt er, net als in de Kruitfabriek, mee een veelzijdige plaats voor evenementen van. Samen met voetballer Yannick Carrasco wordt het sportcomplex YCFIVE opgezet. De komende jaren wordt op de CAT-site achter het station een nieuw project gerealiseerd met ziekenhuis, VDAB-campus, concerthal, woningen en bedrijven. In het kader van Watersite worden langs het kanaal al 500 wooneenheden gebouwd en er komen er nog enkele duizenden bij.

Uitdagingen blijven groot

Ondanks al de mooie projecten wordt Vilvoorde geconfronteerd met immense uitdagingen als gevolg van de snelle aangroei van de bevolking. 'Binnen twee jaar zullen we in het secundair onderwijs duizend stoelen te kort hebben. Om de grote structurele werkloosheid aan te pakken en mensen te activeren is er meer kinderopvang en scholing nodig' Bonte betreurt dat Vlaanderen er niet voor kiest om het gemeentefonds fundamenteel te hervormen zodat Vilvoorde als centrumstad kan worden erkend. Hij is blij met de extra middelen voor Vilvoorde, maar de niet-erkenning als centrumstad blijft volgens hem een fundamentele discriminatie. Hij is wel positief over de extra middelen die het federale regeerakkoord voorziet voor de veiligheid van de Vlaamse Rand. Hij hoopt dat hiermee de politiezones van Vilvoorde-Machelen, Grimbergen en Zaventem kunnen fuseren. ●

Taalmeldpunt ziekenhuizen

- Sinds 2010 investeerde de Vlaamse regering in de Vlaamse Rand al meer dan 100 miljoen euro in **onderwijs**, goed voor bijna 11.000 bijkomende plaatsen. Via 42 capaciteitsprojecten worden de komende schooljaren nog eens 2.065 extra plaatsen voorzien in het basisonderwijs en 3.474 plaatsen in het secundair onderwijs. Zo antwoordde onderwijsminister Zuhal Demir (N-VA) begin februari in de commissie Onderwijs van het Vlaams parlement op een vraag van Jan Laeremans (VB).
- Tijdens een debat in het Vlaams parlement op 11 februari bestempelde Vlaams parlements-lid Aimen Horch (Groen) de beslissing om vanaf 2026 Dilbeek, Halle, Ninove, Vilvoorde, Denderleeuw en Geraardsbergen samen bijkomend 7 miljoen euro te geven als een 'typisch Belgische oplossing'. 'We gaan aan specifieke gemeenten meer geld geven in plaats van het probleem fundamenteel aan te pakken via het **Gemeentefonds**'.
- Volgens Kris Poelaert (CD&V), Vlaams parlements-lid en burgemeester van Pajottegem, zet De Lijn te weinig middelen in om te voldoen aan de noden in de vervoersregio van de Vlaamse Rand. Hij reageert daarmee op een studie van **De Lijn** over de basisbereikbaarheid. 'Andere studies tonen aan dat er in deze regio een duidelijk tekort is aan middelen. Dat is al verschillende keren aangekaart', aldus Poelaert op 27 februari in de commissie voor Mobiliteit.
- Op initiatief van de Vlaamse Volksbeweging, het Vlaams Artsenverbond en het Vlaams Komitee voor Brussel werd op 7 maart het meldpunt **www.taalklachten.be** gelanceerd. Je kunt er klachten kwijt over spoeddiensten en ziekenhuizen in Brussel die geen zorg in het Nederlands aanbieden. Vlaams minister Ben Weyts (N-VA) steunt het initiatief. De bedoeling van het nieuwe meldpunt is info te verzamelen om in de ziekenhuizen die vaak in gebreke blijven het wettelijk recht op verzorging in het Nederlands juridisch af te dwingen.
- In 2025 gaat het Agentschap Wegen en Verkeer in de Vlaamse Rand de zwarte **verkeerspunten** Machelen R22-N21 (250.000 euro) en Asse N9-Zuiderlaan (300.000 euro) aanpakken. Zo antwoordde minister voor Mobiliteit Annick De Ridder (N-VA) op een schriftelijke vraag van Kris Poelaert (CD&V).
- In het **Veilig Huis** Halle-Vilvoorde in Halle, dat in het najaar van 2023 werd opgestart, werden in 2023 37 en in 2024 138 dossiers opgestart. Dat blijkt uit het antwoord van Vlaams minister Zuhal Demir (N-VA) op een schriftelijke vraag van Katrien Schryvers (CD&V). In zo'n Veilig Huis bieden politie, parket en CAW's slachtoffers van geweld in gezinnen een gecoördineerde dienstverlening aan.
- Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Hilde Crevits (CD&V) heeft op 18 maart in antwoord op een vraag van Klaas Sloopmans (VB) haar beslissing verdedigd om de aangewezen **burgemeesters** van de faciliteitengemeenten Drogenbos, Kraainem, Linkebeek en Sint-Genesius-Rode te benoemen ondanks het feit dat zij bij het versturen van de oproepingsbrieven voor de jongste gemeenteraadsverkiezingen de bestuurstaalwet niet correct toepasten. Crevits stelt dat ze hierbij het advies van de gouverneur volgde. De niet-benoeming zou in dit geval niet de meeste geschikte maatregel zijn. De betrokkenen zijn voldoende capabel om de functie uit te oefenen.
- De provincie Vlaams-Brabant heeft nog geen beslissing genomen over de toekomst van het zwembad in het provinciaal domein van Huizingen. Het masterplan over het domein, dat in het voorjaar van 2026 wordt verwacht, zal onderzoeken welke vorm van **waterrecreatie** aangewezen is. In maart 2022 kondigde de provincie aan het buitenzwembad te sluiten, wat op veel protest stuitte. ●

Druk op de schoolgrens

Pleidooi voor meer zelfvertrouwen

De interesse voor het Nederlandstalig onderwijs in Wallonië en Brussel verhoogt de druk op de scholen in Brussel, de Rand en langs de taalgrens. Hoe houdbaar die situatie op termijn is, is niet alleen een zaak van probleembeheersing, maar ook een zaak van geloof in de weerbaarheid van het Nederlandstalig onderwijs zelf.

TEKST Koen Demarsin - FOTO Filip Claessens

W aalse instroom

Vanuit Waver rijden 's morgens auto's vol kinderen naar basisschool *De Letterboom* in Ottenburg. 'Het dorp is goed bereikbaar', zegt Frederik François, tot kort gemeenteraadslid in hoofdgemeente Huldenberg en inwoner van Ottenburg. 'Bovendien ligt de grote fabriek van GSK net buiten het dorp en vele kinderen van ouders die er werken, gaan hier naar school.' De instroom is niet nieuw, maar de intensiteit wel. 'Toen ik hier in 1992 zelf in het zesde leerjaar zat, waren we met twaalf kinderen: vijf uit het dorp, de rest kwam van over de taalgrens. Toen werden ze hier gedropt in het zesde leerjaar, maar nu lopen ze meestal heel hun jonge schoolloopbaan hier.'

Al lijkt het totale aantal Waalse leerlingen in Vlaamse scholen verwaarloosbaar, de 10.000 scholieren die dagelijks de grens oversteken maken plaatselijk een verschil. Hun aantal varieert van 7% in Beersel tot bijna 25% in Huldenberg en plaatselijk soms nog meer. In *De Letterboom*, komt maar liefst 62% uit Wallonië tegenover zo'n 33% uit de gemeente zelf. Als de druk op de school te groot wordt, trekken de schoolbesturen aan de noodrem. *De Letterboom* wordt op termijn afgebouwd tot de helft van het aantal leerlingen. Dat moet niet alleen de druk op de school en het dorp verlichten, maar ook het taalevenwicht op school herstellen, want ook dat speelt mee.

Druk in Brussel

Naast de instroom vanuit Wallonië verhoogt de groei van de Rand zelf de druk op de scholen. De voortschrijdende verstedelijking zorgt voor een toename van vaak jonge gezinnen. Ook dat heeft een impact op de

benodigde schoolplaatsen. Een derde reden is de uitstroom van scholieren uit Brussel zelf, zoals bijvoorbeeld in Dilbeek. Brusselse scholieren maken er zowat een vijfde uit van het totale aantal en de gevoelde *overdruk* wekt wel eens de indruk dat er voor kinderen uit de gemeente zelf geen plaats meer is. Dat geldt zeker voor populaire scholen nabij de gewestgrenzen.

In het Brussels Gewest nam de voorbije tien jaar het aantal leerlingen ook met zo'n 10% toe. De stijging was het sterkst voelbaar in het Nederlandstalig onderwijs dat maar liefst 30% meer scholieren optekende en ook langs Franstalige kant was er sprake van een plaatstekort. Net als in de Rand kwam de groei van binnenuit en van buitenaf. Dagelijks komen er meer dan 33.000 scholieren Brussel binnen, voornamelijk vanuit Vlaanderen. De overgrote meerderheid trekt naar het Franstalig onderwijs, net geen 8.000 leerlingen lopen in Brussel in het Nederlands school. Omgekeerd pendelen er meer dan 6.000 leerlingen van Brussel naar Vlaanderen. En opmerkelijk: in het geval van Brussel speelt Wallonië amper een rol. Net geen 4.000 scholieren vertrekken er richting Brussel terwijl slechts 2.450 scholieren de omgekeerde richting uitgaan. Het zijn dus vooral Vlaanderen en Brussel die elkaars plaatstekort lijken te veroorzaken en dan vooral in het noorden van het gewest. In de zogenaamde *arme sikkels* tussen Vorst en Sint-Joost-ten-Node waarin een groot inwonersaantal samengaat met een grote kansarmoede, is het aantal schoolplaatsen ten opzichte van het aantal kinderen te krap en dat verhoogt de druk op de Vlaamse scholen die hier in de buurt liggen. In Wemmel is er tegen 2027-2028

bijvoorbeeld een relatief plaatstekort voor het secundair voorspel van 53%.

Beheersbaarheid

De Vlaamse overheid reageerde door de middelen en de capaciteit op te trekken. Voor de onderwijszones Dilbeek, Halle en Vilvoorde zijn sinds 2010 aan 94 scholenbouwprojecten *capaciteitsmiddelen* toegewezen, reageert het kabinet van Vlaams minister voor onderwijs Zuhair Demir (N-VA), goed voor bijna 11.000 plaatsen in het basisen secundair onderwijs, waarvan er intussen meer dan 9.900 gerealiseerd of in uitvoering zijn. De Vlaamse overheid werkte ook een voorrangregeling uit ten voordele van kinderen uit de eigen gemeenten en kinderen die al lange tijd in het Nederlands school lopen. Zo kunnen populaire scholen garanderen dat er een *kritische massa* aan leerlingen is die een voortraject in het Nederlandstalig onderwijs heeft genoten, verduidelijkt het kabinet, met het oog op de behoud van de kwaliteit van het onderwijs in het geval de druk op de scholen te groot wordt.

Toch blijft de vraag wat te grote druk precies betekent. Gedurende de afgelopen tien jaar nam bijvoorbeeld in de Dilbeekse scholen ook het aantal Dilbeekse scholieren zelf toe – van 3.772 naar 4.225 leerlingen – ondanks de toename van de scholieren uit Brussel. Het waren vooral de scholieren uit andere, omliggende gemeenten als Ternat of Roosdaal die minder hun weg vonden naar Dilbeek. Hun aanwezigheid werd nooit echt als overdruk benoemd. In het debat over de beheersbaarheid lijken daarmee twee aspecten met elkaar vermengd te worden: de overdruk door een grote toename van leerlingen

én de druk die de meertalige omgeving van de Rand en Brussel met zich meebrengt en de gevoelde gevolgen op de taalverhoudingen en onderwijskwaliteit op school. Met het opvangen van het capaciteitsprobleem en de voorrangsregeling lijkt de Vlaamse overheid twee vliegen in één klap te willen slaan, al is dat door de voortschrijdende meertaligheid van de Rand zelf niet zo eenvoudig.

Meer zelfvertrouwen

Toch mag het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de Rand wat meer zelfvertrouwen hebben, meent Laurence Mettwie, professor in de linguïstiek, die aan de Universiteit van Namen onderzoek doet naar meertaligheid en tweetalig onderwijs. 'Onderzoek in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel heeft aangetoond dat de Nederlandstalige leerlingen niet alleen een heel goed niveau Frans hadden, maar dat die een even goed niveau Nederlands hadden als leerlingen in Vlaanderen.' Er was geen negatief effect van de aanwezigheid van Franstaligen in de klas. Integendeel, want voor de Franstaligen bleek net dat hun niveau Nederlands veel beter was dan die van Waalse leerlingen. Als we de Brusselse resultaten mogen doortrekken naar de Rand, dan is het onderwijs dat we organiseren een stuk robuuster dan we soms aannemen. 'Ik vind het opmerkelijk dat wat het onderwijs in Brussel en de Rand al heeft betekend zo vaak over het hoofd wordt gezien', zegt Mettwie. 'Het Nederlandstalig onderwijs heeft namelijk een enorme invloed gehad op niet-Nederlandstaligen en de dynamiek van de taal in Brussel versterkt, vooral omdat veel jongeren en ondertussen volwassenen, dankzij het Nederlandstalig onderwijs, het Nederlands in hun meertalig repertoire hebben en benutten.' Het is belangrijk om bij deze evolutie stil te staan, want terwijl in de jaren tachtig het Nederlandstalig onderwijs vooral in trek was bij hoogopgeleide Franstaligen, gaan nu ook anderstaligen in het

Nederlandstalig onderwijs op zoek naar het beste voor hun kinderen en is het Nederlands een taal die dagelijks wordt gebruikt door mensen met een diverse taalachtergrond.

Voorbij de taalbarrières

Door de blijvende focus op de grote uitdagingen voor het onderwijs in de Rand en Brussel verliezen we niet alleen de verwezenlijkingen uit het oog, we zien ook niet meer hoe het Nederlandstalig onderwijs als krachtig instrument werkt om de complexe situatie in Brussel en de Rand het hoofd te bieden. Dat korte zicht heeft geleid tot maar moeilijk uit te leggen keuzes. Want al is de reflex plaatselijk erg begrijpelijk, een voorrangsregeling blijft een vreemd signaal voor wie zich in de regio wil integreren, maar dat niet van meet af aan deed of kon. Wat is bovendien het alternatief? Opnieuw richting het Franstalig onderwijs? Dat is alvast niet in het voordeel van de Franstalige kinderen die, eens ze groot zijn, in Vlaanderen werk zullen zoeken en er gaan wonen en dus ook niet in het voordeel van de gemeenten uit de Rand waar de taalintegratie minder vlot zal verlopen.

Bovendien blijven de grote vragen zo buiten beschouwing. Hoe gaat de Vlaamse Gemeenschap om met de aantrekkelijkheid van haar onderwijs voor de brede omgeving, rekening houdend met de overdruk en taalcomplexiteit in bepaalde scholen en gemeenten? Is de schooldruk enkel een obstakel, of kan het ook een hefboom zijn naar integratie in de brede regio en de versterking van de positie van het Nederlands zelf? Daarom moeten we anders durven kijken naar het onderwijs aan de gewestgrenzen en de scholen niet alleen zien als leerplekken voor kinderen uit de buurt, maar ook als onthaalplaatsen voor Randbewoners van morgen. Daarnaast moeten we ook taalonderwijs zelf breder zien dan alleen een middel om taal te leren. *Plus est en vous*, klinkt de gevleugelde uitspraak. Er zit meer in. Maar er is ook al heel veel. ●

DE Druck auf die Schulgrenze Plädoyer für mehr Selbstvertrauen

Das Interesse an niederländischsprachigem Unterricht in Wallonien und Brüssel erhöht den Druck auf die Schulen in Brüssel, im Rand und entlang der Sprachgrenze. Wie haltbar diese Situation langfristig ist, ist nicht nur eine Frage des Problemmanagements, sondern auch eine Frage des Vertrauens in die Widerstandsfähigkeit des niederländischsprachigen Unterrichts selbst.

Wie geht die Flämische Gemeinschaft mit der Attraktivität ihres Bildungswesens für die weitere Umgebung um? Ist der schulische Druck nur ein Hindernis oder kann er auch ein Hebel für die Integration in der weiteren Umgebung und die Stärkung der Position des Niederländischen sein? Wir müssen es wagen, Bildung über regionale Grenzen hinweg anders zu betrachten und Schulen nicht nur als Lernorte für Kinder aus der Gegend zu sehen, sondern auch als Aufnahmeorte für die Bewohner des Rand von morgen.

BIJZONDERE BUREN

De wasbeer

De jongste jaren is het natuurlandschap onderhevig aan grote veranderingen. Het gaat onder meer om uitdagingen zoals lucht- en watervervuiling, pesticidegebruik en overbemesting, maar ook om versnippering en verharding. Het komt allemaal op het bord van planten en dieren die zich staande moeten houden in een voor hen steeds meer vijandige omgeving. De achteruitgang van veel soorten is er een rechtstreeks gevolg van. Tegelijk doen zich ook soortenverschuivingen voor die je niet direct zou verwachten. De bekende voorbeelden van de wolf en de halsbandparkiet behoeven geen verdere uitleg. In onze rubriek *Bijzondere buren* stellen wij de volgende maanden soorten voor die de voorbije jaren op een bijzondere manier evolueerden.

We gaan van start met de **wasbeer**, die aan een gestage opmars bezig is vanuit het zuiden en oosten van ons land. Inmiddels bereikte het beestje al de oost- en zuidkant van de Rand, en zelfs vanuit het Brussels Gewest lopen wel eens waarnemingen binnen.

Oorspronkelijk komt dit dier uit Noord-Amerika, maar het wordt al vele jaren gekweekt om zijn pels of het wordt gewoon als huisdier gehouden. In beide gevallen is de wasbeer al vaak ontsnapt. Hij staat bekend als een notoir uitbreker, en vormt nu op steeds meer plaatsen blijvende populaties. In Wallonië en Limburg komt het dier veel voor en de grens schuift steeds verder op naar Midden-Vlaanderen en Brussel.

Op Europees niveau wordt de soort beschouwd als een *invasieve exoot*, zoals bijvoorbeeld de Japanse duizendknoop, die uiteindelijk moet worden bestreden. De schade die de dieren veroorzaken door bijvoorbeeld het bejagen van huisdieren, het binnendringen in huizen, het besmetten van mensen met de wasberenspoelworm, kan oplopen en is uiteraard niet gewenst. De wasbeer heeft bij ons weinig natuurlijke vijanden om hun aantal onder controle te houden en mag dus worden bejaagd. Hij wordt beschouwd als een opportunistische alleseter, en daardoor plant hij zich makkelijk overal voort in onze vrije natuur. Eens een vaste populatie zich heeft gevestigd, is het een utopie om die nog onder controle te krijgen. ●

TEKST Herman Dierickx

De Bruyckere verbindt lijden met schoonheid

‘Geef herinneringen door, zo kan er nieuwe betekenis ontstaan’

Een neergebliksemde boom gevonden tijdens een boswandeling, oude paardenhalsters gered van de vlooienmark of stukken afgebladderd behang gerecupereerd uit haar eigen huis. Beeldhouwster Berlinde De Bruyckere reikt op de expo *Khorós* in Bozar metaforen aan over leven en dood, terwijl ze tegelijk wil bewaren wat verloren dreigt te gaan.

TEKST Tom Peeters – FOTO Filip Claessens

Berlinde De Bruyckere (60) werd geboren in een slagersgezin en dat werkt tot de dag van vandaag door in haar beelden die de voorbije decennia uitgroeiden tot referenties in de hedendaagse kunstwereld. Het harde werken, de nood aan rituelen, zelfs de drang om alle overschotjes te verwerken: het duikt in allerlei vormen en gedaanten op in *Khorós*, de expo waarmee ze in Bozar niet alleen haar werkelijkheid toont, maar ook in dialoog gaat met enkele helden, van renaissanceschilder Lucas Cranagh over filmmaker Pier Paolo Pasolini tot liedjesschrijfster Patti Smith en Peter Buggenhout. Die laatste is haar echtgenoot en eveneens beeldend kunstenaar. Zijn ouders waren kolenhandelaars, nog zo'n oerberoep.

Werken en zelf ontdekken

‘Mijn ouders namen nooit verlof en hebben altijd in functie van hun werk geleefd. Samen met Peter heb ik een totaal ander pad gekozen. Maar dat werken, dat één zijn met je beroep, zoeken ook wij op. Eigenlijk zijn wij heel saai. We kunnen over niets anders spreken dan over ons werk en onze kunst. Als ik weer eens aan het overdrijven ben, roepen de kinderen me tot de orde: *Moeder, het is wel zondag, hè?* (lacht)

Toch is het verschil met haar eigen jeugd groot. Thuis werd er nooit een museum bezocht. Daar was als kleine zelfstandige geen tijd voor. ‘Niemand in mijn omgeving was met kunst bezig. Ik heb alles zelf moeten ontdekken. Ik herinner me hoe ik onder de

indruk was van een klasuitstap naar Parijs of van de expo van Albert Servaes in Gent. Met grote ogen keek ik naar zijn houtskooltekeningen. Op mijn 15e ben ik plastische kunsten gaan studeren. Een leraar had me aangeraaden iets met mijn tekkentalent te doen. Toen ik hem vertelde dat mijn ouders daar niets van zouden begrijpen, is hij langs geweest om hen te overtuigen.’

In haar kindertijd boden de prenten, die ze in ruil kreeg voor gespaarde Artis Historia-punten, een venster op de wereld en de toekomst. ‘Ik zie ze nog toekomen in enveloppen en hield van het fysieke werk om ze op de juiste plaats te kleven. Vooral de beelden van de oude meesters grepen me aan. Ik leerde in welke musea ze hingen en hoe ik ze moest lezen. De gruwel van sommige schilderijen met afgehakte hoofden waar het bloed uitspoot intrigeerde me als kind al. Nu zie je dat in tekenfilms of strips, of online, maar ik kon dat met niets vergelijken.’ Toen is er een zaadje gepland voor later wanneer haar in was gegoten beelden van mens en dier, die het ruwe aan het kwetsbare koppelen, een gevoelige snaar raakten, tot op de Biënnale van Venetië toe.

Zout en zaad

Op de expo zie je een film waarin de huiden van geslachte dieren uit de abattoir van Anderlecht worden gerecupereerd. Ze worden met zout bestrooid voor ze naar de leerlooierij gaan. ‘Nergens heb ik leven en

dood van zo dichtbij meegemaakt. Voor mij is die conserverende handeling een ritueel, zoals een boer die je op een oud schilderij uit zijn voorschort een poot zaad ziet nemen om de akker te bezaaien. Dat heb ik als kind nog gezien, maar bestaat nu niet meer. Alles is in schaal vergroot en evolueert zo snel dat je de kans niet meer krijgt om er stil bij te staan. Achteraf kan je alleen maar vaststellen wat we kwijt zijn. Tegelijk zijn we ook dingen kwijt omdat we ze niet meer willen zien.’ Voor De Bruyckere een signaal om in actie te schieten.

‘Veel van mijn beelden ontstaan door wandelingen in de natuur. Een bos waar een voorjaarsstorm door is geraasd en dat vol ligt met losgerukte takken intrigeert me. Het werk *City of Refuge* is het resultaat van een blikseminslag.’ De compositie met boomfragmenten in was ligt op metalen lastafels en ziet eruit als wrakhout. De Bijbelse titel verwijst naar een song van Nick Cave. Haar werk spreekt in metaforen, maar vertrekt altijd vanuit een concreet beeld, benadrukt ze. Dat van haar echtgenoot is chaotischer, zoals je kan zien in de wandsculptuur *I am the tablet#8*, dat materialen samenperst. Hij wil de realiteit weergeven als een kluwen, in al zijn complexiteit, waar De Bruyckere ons via spiegelingen een meer omzwachtelde versie van de werkelijkheid aanreikt, één die lijden verbindt met schoonheid.

‘Ons werk is heel verschillend, maar we delen een fascinatie voor gevonden materialen. Vondsten kunnen het vertrekpunt zijn van een nieuwe beeldencyclus. We gaan vaak

naar rommelmarkten, al vindt Peter nooit iets. Hij recupereert vooral wat anderen wegsmiten. Maar ik vind er oud papier, vitrinekastjes, glasstolpen, paardenhalsters. Toen ik zo'n halster voor het eerst zag, legde ik de link met de vrouwelijke seksualiteit. Daar kon ik iets mee. Dieren dragen het om zich te beschermen als ze zware lasten moeten dragen. Ik vond ook de materialen heel mooi: hout, leer en met paardenhaar opgevuld textiel.'

Grote thema's, kleine gebaren

De lagen behangpapier verwerkt in het wandpaneel *Ploenen* recupereerde ze tijdens de verbouwing van hun huis. 'Ik zag er de levens van alle vorige eigenaars in samenkomen. Herinneringen zijn zo belangrijk. Aan onze jeugd, aan mensen die er niet meer zijn, aan materialen die je hebt geërfd of in je huis zijn achtergebleven, waardoor er een verbondenheid is met dat verleden. Geef ze door. Zo kan er nieuwe betekenis ontstaan.' *Arcangelo III*, dat een vermenselijke aartsengel voorstelt en vorig jaar in Venetië te zien was, kreeg een nieuwe sokkel bestaande uit eeuwenoud hout afkomstig van een mottekasteel dat archeologen op vijf minuten van haar huis opgroeven. 'Ik heb het hout langzaam laten drogen. Toen het barstte, is er een mooie dialoog ontstaan over de fragiliteit in de engel. De uitgerafelde waslagen aan de randen zijn verwant met de uit elkaar gereten planken.'

Wandelend door de exozalen voel je een zekere politieke beladenheid, maar een directe link met de politieke actualiteit is er niet. 'Daarvoor is die te zeer toegespitst op het nu en de volgende verkiezingen.' Maar *Khorós* presenteert zich met zijn dialogen, met andere kunstenaars en tussen haar werken onderling, wel als een veelstemmig koor dat verslag geeft over de staat van de wereld, die rauwer is geworden. 'Ik heb het over grote thema's zoals oorlog. Die is er altijd geweest en kan altijd opnieuw beginnen. Dat zijn de eros en de thanatos, het leven en de dood, waar mijn werk over gaat. Dat heb ik zelf niet uitgevonden. Het is des mensen.'

Ondanks prestigieuze expo's op de Biennale en nu in Bozar wil ze als kunstenaar tussen de grote thema's kleine gebaren blijven stellen. 'Ik zal zeker nog expo's aanvaarden voor kleinere organisaties omdat ik het belangrijk vind dat mijn werk ook begrepen wordt door mensen met wat minder culturele bagage. Iedereen heeft nood aan beelden om in onze soms verschrikkelijke maatschappij overeind te kunnen blijven.' ●

TOT 31 AUG

Khorós

Berlinde De Bruyckere

Brussel, Bozar, www.bozar.be

Schilderachtig op stap

Het getuigt van symboliek dat een stilleven met rozen dat kunstschilder Jean Brusselmans uit Dilbeek ooit aan de openbare onderstand van de gemeente schonk nu zijn oeuvre helpt revalideren via een wandeling down memory lane.

TEKST Tom Peeters - FOTO Zonnig Brabants Landschap (1940)

Als ik mensen zeg dat ik in de Brusselmansstraat woon, klinkt het soms: *Heeft Herman Brusselmans hier een straat? Als je nog leeft, kan je toch geen straat krijgen!* De vraag was voor voormalig schepen Jan Margot een extra reden om schilder Jean Brusselmans (1884-1953) ook in de eigen gemeente bekender te maken. Als voorzitter van de vzw Dilbeeks Erfgoed had hij al eens infoborden helpen zetten op plekken waar Pieter Bruegel de Oude landschappen geschilderd zou hebben. Zo ontstond de Bruegelwandeling in de Pedevallei.

Nu verbinden ook acht Brusselmansborden verschillende locaties in Dilbeek. 'De nieuwe wandeling is 4,5 km. Zelf opgemeten via mijn Strava', zegt Margot. 'Vorig jaar was het 100 jaar geleden dat de schilder in Dilbeek is komen wonen. Dat zijn werk sinds twee jaar publiek domein is en we het dus konden reproduceren zonder auteursrechten te betalen gaf ademruimte aan Cultuurplatform Dilbeek, de vzw waarbinnen we met een tiental vrijwilligers de werkgroep Brusselmans oprichtten. Zo'n bord kost, alleen om het te laten maken, toch al gauw 1.000 euro.'

Kleurvlakken en klare lijnen

Margot was vier toen hij met zijn ouders in 1959 in de Brusselmansstraat kwam wonen, toen nog een gewone veldweg en een deel van de Kapelstraat. 'De schilder was op dat moment zes jaar dood. Ik herinner me dat de gemeente in 1970 in het Kasteel de Viron een 25-tal van zijn werken exposeerde. Daar ben ik als 14-jarige naartoe geweest. Zijn zoon, die in het wat afgelegen huisje van zijn vader woonde, wandelde hier soms voorbij, maar zei niet veel. Door mijn reizen zag ik af en toe een Brusselmans in een buitenlands museum. Zo ben ik vertrouwd geraakt met zijn werk.'

Dat ziet er met zijn abstract-figuratieve kleurvlakken wat naïef uit, maar onderschat het niet. 'Zelf zei hij dat hij zich heeft laten inspireren door Bruegel en Jan Van Eyck, maar hij werd niet graag in een hokje gestopt. Hij was liever zijn eigen stijl. Die valt op door zijn kleurgebruik. Met zijn *klare lijn* vind ik hem een voorloper van het stripverhaal. Tijdens zijn leven kon hij amper overleven van zijn kunst. Ooit schonk hij een stilleven met rozen aan de openbare onderstand. Net door dat nu tentoon te stellen konden we via *Vlaamse meesters op hun plek*, een project van Toerisme Vlaanderen, extra fondsen krijgen. Erg symbolisch, want zijn leven liep niet bepaald over rozen. Tegenwoordig ligt zijn werk beter in de markt, getuige veilingen en kunstbeurzen als Brafa. Ook Bozar zal in 2027 een grote expo aan hem wijden.'

Drie huisjes in het Pajottenland

De wandeling met start aan het gemeentehuis, waar straks ook een kleine expo plaatsvindt, is niet bewegwijzerd, maar kan je gratis downloaden samen met een brochure, die voor 2 euro te koop is in de bib. Het is een aanrader omdat ze Brusselmans verbindt met het landschap waar zijn werk gestalte kreeg. Tegelijk is de eenvoudige geometrische afwisseling van huizen, akkers en velden op zijn doeken een *trip down memory lane*. 'De omgeving is sterk veranderd, maar in de Kapelstraat staan nog altijd de drie huisjes die in zijn schilderijen opduiken. Op de achtergrond is op een heuveltje het huis te zien van waaruit de schilder alle seizoenen uitzicht had op het Pajotse landschap. Het staat er nog steeds, weliswaar gerenoveerd. Ook de Luizenmolen is zowel in het echt te zien, als op zijn schilderijen en onze borden.' De wandeling is niet de laatste activiteit van de werkgroep Brusselmans. Het plan is om nog een extra bord te zetten in Sint-Martens-Bodegem, waar hij heeft gewoond, en een oude film te *remasteren*. 'Daarna verleggen we ons blikveld naar Bert Vonk, een Dilbeeks illustrator en glaskunstenaar die in 2026 100 jaar zou zijn geworden.' ●

ZO - 11 MEI - 15.00

Brusselmanswandeling

Dilbeek, Gemeentehuis, 02 466 20 30

Nieuwe werkwinkelwijk in Machelen

12,5 ha braakliggend terrein onder het viaduct van Vilvoorde, op het grondgebied van Machelen, krijgt binnenkort een nieuwe invulling. Broeklin ligt langs de Woluwelaan, in vogelvlucht op amper vijfhonderd meter van de grens met Brussel. Hier komt een nieuwe werkwinkelwijk met compleet andere accenten dan de meer traditionele shoppingcentra.

TEKST Luc Vander Elst – FOTO Filip Claessens

Broeklin is het voormalige Uplace. Op 5 juni 2009 ondertekenden Uplace, de Vlaamse regering en de gemeente Machelen een brownfieldconvenant voor het gebied. Uplace rekende op de bouw van een groot winkelcentrum. Allerhande protesten, onder meer van de omliggende steden Vilvoorde, Leuven en Mechelen, en de vrees voor een mobiliteitsinfarct dwarsboommen die plannen. De vergunning werd twee keer vernietigd.

In april 2020 wierp Uplace de handdoek in de ring. Broeklin werd gelanceerd en ging in nauw overleg met lokale besturen, middenveldorganisaties en belangenverenigingen op zoek naar een draagvlak. In december 2022 botste het eerst nog op een weigering, maar in 2024 volgde een definitieve omgevingsvergunning.

Maakwinkels

Normaal wordt er vanaf volgend voorjaar gebouwd aan de werkwinkelwijk. Broeklin mikt op 180 winkels gespreid over 55.000 m², 10.000 m² voor 50 restaurants en andere horeca, 14.000 m² ontspanningsinfrastructuur, 25.000 m² kantoren, 32.250 m² ruimte voor kmo's, onderzoek en educatie en 6.000 m² lokale voedselproductie met een *urban farm*. De opening is voorzien voor het najaar van 2028. Kostprijs: 600 miljoen euro.

Jan Van Lancker, CEO van Broeklin: 'De omgevingsvergunning kwam er met enkele belangrijke randvoorwaarden. Zo moet 60% van de netto handelsoppervlakte van de winkels groter zijn dan 400 m². Van de 44.355 m² handelsruimte moet 15% worden ingevuld

met productieve maakwinkels. Daar vindt een deel van de productie in de winkel zelf plaats, zichtbaar voor de klant. De ruimte die die productie inneemt, zal minstens 6.653 m² moeten bedragen.'

Mobiliteit

De Ringtrambus passeert bij Broeklin en zowel langs de Woluwelaan als 600 meter verder aan de andere kant, langs het kanaal, lopen fietsostrades. Toch moet Broeklin ook zelf instaan voor een deel van de mobiliteit. Zo zal er om de 7,5 minuten een shuttlebus rijden tussen Broeklin en het station van Vilvoorde.

'De aanvankelijk voorziene 4.500 parkeerplaatsen zijn op vraag van Vilvoorde gereduceerd tot 3.500 ondergrondse parkeerplaatsen. Met 3.000 overdekte

“ De opening van de nieuwe werkwinkelwijk is voorzien voor het najaar van 2028. Kostprijs: 600 miljoen euro.

fietsparkeerplaatsen creëren we wellicht de grootste bewaakte fietsparkeerplaats van België. We zetten heel sterk in op fiets en openbaar vervoer.'

Energetisch wil Broeklin over de hele site CO₂-neutraal worden. Op de daken van de gebouwen komen 4 ha zonnepanelen. Uplace heeft 7 miljoen euro geïnvesteerd om de vervuiling op de hele site te saneren. Zo kan de ondergrond worden gebruikt voor

parkeerplaatsen en warmtewinning. Van Lancker: 'Wij introduceren het principe van duurzaamheid zowel bij de constructie als bij de consumptie. We bouwen Broeklin circulair met materialen die kunnen worden hergebruikt. Het gebouw wordt zo ontworpen dat je het zou kunnen ontmantelen en het ergens anders weer zou kunnen opbouwen. Volledig volgens de principes van circulair bouwen. We gebruiken geen fossiele brandstoffen. We werken met warmtepompen en geothermie.'

Openbaar park

In het park van 2,5 ha komen 2.500 bomen. Dat park is uitgetekend door de gerenommeerde landschapsarchitect Bas Smets volgens het principe van *rewilding*, waardoor ook de biodiversiteit moet verhogen. Het park zal voor iedereen vrij toegankelijk zijn en een vierde van de site is bestemd voor groen en water. Van de 12,5 ha wordt 5,8 ha niet bebouwd. Er komt 8.000 m² groendaken, 4.500 m² waterpartijen en 2,7 ha groenaanleg. De waterpartijen zijn aaneengeschaakeld en laten het hemelwater infiltreren. De Woluwe, die nu nog ondergronds langs de Broeklin-site loopt, wordt geïntegreerd in de bovengrondse waterpartijen.

Andere accenten

De angst voor toenemende leegstand in de winkelcentra van de omliggende steden heeft lang meegespeeld bij de protesten tegen het project. Daarom legt Broeklin heel andere accenten dan een normaal winkelcentrum.

'Het maakaspect en het productieaspect worden echt vernieuwend. In sommige winkels krijg je een combinatie van recyclage en productie en dat productiegedeelte moet zichtbaar zijn voor het publiek. Ook een *repaircorner* behoort tot de mogelijkheden. Zo verloopt ook het consumptiegedeelte duurzaam. Dat is niet concurrentieel voor winkels in de omgeving en daar wordt sterk op toegekeken. Unizo, Vlaio, Vilvoorde en Machelen maken deel uit van een monitoringcomité dat het project blijft monitoren en erover waakt dat wij ons aan de voorwaarden houden.'

Urban farm

Er komt ook een *urban farm*, waar voeding via stadslandbouw lokaal wordt geproduceerd en meteen ook geconsumeerd. 'Op dit vlak willen we samenwerken met de restaurants. Ook het afval van onze eet- en drankgelegenheden willen we tot nul herleiden. We zullen onze restaurants en bars onder meer selecteren op basis van hun circulaire gedachtegoed. Voor lokale makers en starters willen we een en ander faciliteren. We zouden kunnen starten met een lagere huur en werken met een progressieve huur, waar er een tijdelijke invulling komt. We willen heel graag een mix van lokale makers en grotere merken, maar iedereen moet wel voldoen aan de voorwaarden van onze vergunning.'

Ontspanning, cultuur, werkgelegenheid

Broeklin reserveert 14.000 m² voor ontspanning. Wat die ontspanning precies zal inhouden, is nog niet helemaal uitgeklaard. Voor kunst en cultuur komt er een evenementenzaal met 1.600 zitplaatsen. 'Het theater wordt modulair opgebouwd en kun je heel flexibel afstemmen op de gebruikers: van grootschalige muziekevents over toneelvoorstellingen tot kleinschalige en innovatieve kunstvormen kunnen hier een plek vinden. Ook lokale verenigingen kunnen het gebruiken. De Noordrand heeft absoluut nood aan zo'n theater om dat soort van cultuur te verwelkomen.'

Zodra Broeklin de deuren opent, creëert het ook extra werkgelegenheid. 'Broeklin creëert 3.200 extra arbeidsplaatsen. En daar is de bouw van Broeklin niet bij gerekend, want ook dat zorgt voor belangrijke tewerkstelling.'

Vilvoorde en Machelen positief

Het nieuwe stadsbestuur van Vilvoorde is de ontwikkeling genegen. Schepen van stadsontwikkeling en mobiliteit Didier Cor-tois (Open VLD) vat het zo samen: 'We zijn enthousiast over de investering in de regio, die ook veel Vilvoordenaars werk zal verschaffen. Door in het verleden heel wat grote investeringen mis te lopen, is hier nu een

structurele achterstand qua economische welvaart. Procedures over en weer hebben de belastingbetaler massa's geld gekost en veel grote projecten eindeloos doen vertragen. Broeklin heeft een ambitieus project vergund gekregen. Het aantrekken van maakwinkels zal de bestaande handelsker-nen, onder andere in Vilvoorde, beschermen. De kleinhandel krijgt wereldwijd enorme klappen en men stapt massaal over naar online shoppen. Wie zich kan onderscheiden door wat men verkoopt en soms nog meer door hoe men het verkoopt (beleving, extra service, klantvriendelijkheid, ...) heeft de beste papieren om te overleven. Wij zullen er uiteraard op toezien dat Broeklin de voorwaarden van de vergunning respecteert. Ik ben zelf benieuwd hoe één en ander er zal uitzien, maar onze regio kan een pioniersrol opnemen in het shoppinglandschap van de toekomst.'

Machelen juicht de komst van Broeklin toe. Schepen Steve Claeys (N-VA): 'Een innovatieve werk- en maakwinkelplek op zo'n strategische toplocatie is een belangrijke stap voor de toekomst. Economische groei gaat hier hand in hand met milieubewustzijn, duurzaamheid en circulaire economie. Een

industrieel verouderd gebied krijgt nu een nieuwe, frisse invulling.'

Bezinning

De toekomst zal uitwijzen of het een goed idee is om een volledige nieuwe werkwinkel-wijk te creëren buiten de woon- en handelskernen. De cultuurtempel van Broeklin zal er eerst staan, maar in vogelvlucht een kilometer verderop plant ook Vilvoorde een evenementenhal op de CAT-site. Zowel het verhaal van de CAT-site als dat van Uplace/Broeklin moeten ook stilaan belletjes doen rinkelen: is enige bezinning over brownfield-convenanten niet stilaan aangewezen? Een uitgebreider voortraject, bijvoorbeeld, vooraleer er plannen op tafel komen en waarbij in regie een consensus wordt gezocht naar wat wel en niet mogelijk en haalbaar is voor een bepaalde brownfield, zou al enig soelaas kunnen brengen. Het is niet de eerste keer dat de overheid schoorvoetend moet terugkomen op beloften die aan projectontwikkelaars werden gedaan. De lange doorlooptijd, de wankelende rechtszekerheid en de vaak veel te hoge prijs die ontwikkelaars willen betalen voor een (brownfield)terrein blijven daarbij belangrijke aandachtspunten. ●

PODIUM

THEATER

ZA - 3 MEI - 20.30

Arme Tante Dani

Janne Desmet & Martha Tentatief
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

WO - 7 MEI - 20.30

Boze Geesten

Lazarus
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Tot De Dood Ons Scheidt

Lucas Van Den Eynde,
Viv Van Dingenen, Michaël Pas e.a.
DO - 8 MEI - 20.00
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60
VR - 16 MEI - 20.30
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

Landru

Het Banket/ Jan Declair
DO - 8 MEI - 20.00
Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51
DI - 27 MEI - 20.30
Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

10 EN 11 MEI - 20.00

Welkom in het verloren paradijs

De Zonderlingen
Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

VR - 16 MEI - 20.30

Alles gaat kapot

Abbatior Fermé
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO - 22 MEI - 20.30

Serdi

Serdi Faki Alici & Lara Staal/NTGent
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

KIDS

ZO - 4 MEI - 10.30

Mufasa. De Leeuwenkoning (+6j)

ontbijtfilm
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

ZO - 4 MEI - 15.00

Aai (+4j)

De Maan
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

VR - 9 MEI - 20.00

ZA - 10 MEI - 15.00

Seaking (+10j)

Broder
Steenokkerzeel, Luchtmaachtbasis,
02 307 72 72

ZA - 10 MEI - 11.00

Voorleesuurkje: red de planeet (3-10j)

Vitamine OK
Wommel, Bibliotheek, 02 460 73 24

ZA - 10 MEI - 15.00 EN 19.30

PerDju (9-99j)

Tinneke Van Ransbeeck
Dilbeek, Kasteel Kruikenburg, 02 466 20 30

ZO - 11 MEI - 10.30

Vaiana II familiefilm

Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZO - 11 MEI - 11.00

Oma-vergeet-mij-niet (+5j)

Theater Tieret
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

ZO - 11 MEI - 16.00

Franje (+4j)

Tout Petit
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO - 18 MEI - 10.30 EN 15.00

Klasterstout (+4j)

Rake Klappen
Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

ZO - 18 MEI - 13.30, 14.30 EN 15.30

Wegwezen (+4j)

HetPaleis
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZO - 18 MEI - 15.00

Bos (+8j)

Bronks & Bos+
Tervuren, De Paden van de Waaienbergh,
02 766 53 47

ZA - 24 MEI - 11.00, 14.00 EN 16.00

De veerkracht van geometrie (+4j)

Ilpalinesto/Francesca Chiacchio
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO - 25 MEI - 11.00 EN 15.00

Set-Up (+6j)

Kopergietery, KGbe & Be Flat
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZO - 25 MEI - 14.00

Ruimtereis (+4j)

familiedag
Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

ZO - 25 MEI - 14.00

Familiedag

Wommel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

ZO - 25 MEI - 14.30

In Petto

Okidok
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO - 25 MEI - 15.00 EN 16.00

De Sterrenplukker (+5j)

Puurlain
Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

HUMOR

Kip Kap Maison

Brussels Volkstejoeter
ZO - 4 MEI - 14.30 EN 20.30
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90
WO - 14 MEI - 20.30
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR - 9 MEI - 20.00

Coach

Arnout van den Bossche
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

Witte Ruis

Soundos
ZA - 10 MEI - 20.30
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30
ZA - 31 MEI - 20.00
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA - 10 MEI - 20.30

Mosselen om Half Twee

Xander De Rycke, Jelle De Beule
& friends
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZO - 11 MEI - 14.00

De Instagrannie

Het Prethuis
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO - 15 MEI - 20.30

13

William Boeva
Wommel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

LITERATUUR

ZA - 17 MEI - 16.00

Teirlinck Tijdgenoot. Katelijne Damen leest Virginia Woolf

Beersel, Huis Herman Teirlinck,
huisvanhermanteyrlinck.be

ZO - 18 MEI - 10.30

Amir Bachroui

Schrijvers op zondag
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DANS

ZA - 3 MEI - 17.00 EN 19.00

Pinocchio

Panta Rhei
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA - 10 MEI - 14.00 EN 19.00

The Elements of MoveZ

MoveZ
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

16, 17 EN 18 MEI - 20.00 EN 17.00

Delirious Night

Mette Ingvarsten
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

30 EN 31 MEI - 20.00, 14.30 EN 19.30

Dance Back In Time

Dance Inn
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

MUZIEK

VR - 2 MEI - 20.30

Susato Trio & Aglica Trio

Supernova's 2024
Grimbergen, Sacristie Abdijkerk, 02 263 03 43

ZA - 3 MEI - 20.00

Didier Laloy Symphonic

Laloy/Orchestre de Chambre de la
Néthen & Quartz Ensemble
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO - 4 MEI - 11.00

Martin Rosso, Annelies Boodts & Dagmar Feyen

aperitiefconcert
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO - 4 MEI - 11.00

Iris Keijzer in concert

aperitiefconcert
Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

WO - 7 MEI - 19.30

Dialoog van klankkleuren

o.a. het APKO blazersorkest en het
APKO jeugdchoor
Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

DO - 8 MEI - 20.30

Eve Beuvsens - Mikaël Godée Quartet

Jazz at Felix
Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

Soft Leaves (7/5, 26/5 en 27/5)

DO – 8 MEI – 20.30

Jeroen Reggers Quartet

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

VR – 9 MEI – 20.30

The Best Is Yet To Come

Novastar

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

VR – 9 MEI – 20.30

Hommage à Brel

Filip Jordens

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA – 10 MEI – 20.00

**Overijse Concert Band en
Airplane**

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

Finalementhee

De Frivole Framboos

ZA – 10 MEI – 20.00

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

WO – 14 MEI – 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

WO – 14 MEI – 20.30

Alibies

Admiral Freebee

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA – 17 MEI – 19.00

An Evening at the Proms

Concertband Pede

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO – 18 MEI – 15.00

Jubileumconcert 150

Koninklijke Harmonie Kunst en

Vrijheid Kraainem & Barbara Dex

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

WO – 21 MEI – 14.00

Bal Populaire met Valère

Peter Michel

Overijse, WZC Justus Lipsius, 02 687 59 59

DO – 22 MEI – 20.00

Isbells

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO – 22 MEI – 20.30

Ottokintet

Jazz at Felix

Hoellaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

VR – 23 MEI – 14.00

Golden Evergreens

De Bonanzas

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

VR – 23 MEI – 20.30

Grind

Kommil Foo

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA – 24 MEI – 20.30

**Ritselingen (met vooraf
stiltewandeling)**

Rode Boom/ Kurt Demey & Hans Beckers

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO – 25 MEI – 11.00

**Benjamin Reiter en
Marlene Siemens**

aperitiefconcert

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA – 31 MEI – 20.00

Waan en Sputnik Scum

15j Stoemp!

Sint-Pieters-Leeuw, café 't Leeuwke,

www.stoemplive.be

FILM

ZO – 4 MEI – 20.00

Fiore Mio

met kortfilm Beautiful Men

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA – 5 MEI – 20.00

Milano

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI – 6 MEI – 20.00

All We Imagine As Light

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

Maria

DI – 6 MEI – 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

MA – 26 MEI – 14.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI – 6 MEI – 20.30

Comeback

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO – 18 MEI – 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

Gladiator II

WO – 7 MEI – 20.00

Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

ZO – 18 MEI – 14.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Soft Leaves

WO – 7 MEI – 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

MA – 26 MEI – 20.00

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI – 27 MEI – 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR – 9 MEI – 14.00 EN 20.30

Small Things Like These

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

ZO – 11 MEI – 20.00

Le comte de Monte-Cristo

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI – 13 MEI – 14.00

The Chapel

Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

DI – 13 MEI – 20.00

Amour

Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

DI – 13 MEI – 20.00

The Seed of the Sacred Fig

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI – 13 MEI – 20.30

En fanfare

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO – 14 MEI – 20.00

L'histoire de Souleymane

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO – 15 MEI – 15.00 EN 20.00

Julie zwijgt

Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

DI – 20 MEI – 20.00

Babygirl

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

I'm Still Here

DI – 20 MEI – 20.00

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

WO – 28 MEI – 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

Festen

DI – 20 MEI – 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO – 21 MEI – 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO – 22 MEI – 14.00

De Loteling

Ciné Café

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

ZO – 25 MEI – 20.00

Traffic

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA – 26 MEI – 20.00

Merckx

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI – 27 MEI – 20.00

Im Liebe, Eure Hilde

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI – 27 MEI – 20.30

Queer

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

EXPO

TOT 5 MEI

Elin Vermandere. Dagdromen

Wemmel, GC de Zandloper,

02 460 73 24

7 MEI TOT 2 JUN

Erwin Van Acke. Landmark

Wemmel, GC de Zandloper,

02 460 73 24

TOT 11 MEI

Jean Van Vaerenbergh.

Architectuur

Asse, Oud Gasthuis,

02 456 01 60

13 MEI TOT 1 JUN

Virginie Van Der Gucht.

Schilderkunst

Alseberg, CC de Meent,

02 359 16 00

17 MEI TOT 10 JUL

Eva Faché. The Silent flow of

Oqaatsut

Zaventem, CC De Factorij,

02 307 72 72

22 MEI TOT 22 JUN

KunstAs

Eindejaarsexpo

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

TOT 25 MEI

Maarten Van Roy. Us open

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

TOT 25 MEI

Rindon Johnson. Why tell a dead man the future

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

TOT 29 JUN

Familiar Strangers. The Eastern Europeans from a Polish Perspective

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 30 JUN

Craig Burchell. Het echte China

Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

TOT 17 AUG

When we see us. Een eeuw pan-Afrikaanse figuratieve schilderkunst

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 31 AUG

Berlinde De Bruyckere. Khorós

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 7 SEP

In Between Spaces collectie-assemblage van Mu.ZEE

Drogenbos, Felix Art & Eco Museum, 02 377 57 22

OPSTAP

ZO – 4 MEI – 14.00

Het Arboretum van Tervuren op zijn mooist

Tervuren, parking Eikestraat 102, www.ngz.be

ZO – 11 MEI – 14.00

Op verkenning in het Arboretum van Groenendaal

Hoeilaart, Bosmuseum Jan Van Ruusbroec, www.ngz.be

ZO – 11 MEI – 15.00

Brusselmanswandeling

Dilbeek, Gemeentehuis, 02 466 20 30

DO – 22 MEI – 14.00

De Koningsvijvers en het ontsnipperingsverhaal

Hoeilaart, Bosmuseum Jan Van Ruusbroec, www.ngz.be

ZO – 25 MEI – 14.00

Tussen Stad en Rand

Dilbeek, H. Theresiakerk, 02 466 20 30

VARIA

2, 3 EN 4 MEI – 20.00 EN 15.00

Plastics**Musicalia**

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DO – 8 MEI – 20.00

Europees feest. Roemenië

Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

9, 10 EN 11 MEI – 19.30 EN 14.30

Nun of a kind**Musicalia**

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

9, 10 EN 11 MEI – 21.30 EN 16.30

Liefde is oorlog**Musicalia**

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO – 11 MEI – 14.00

Repair Café

Wezembeek-Oppem, GC de Kam, repaircafe.wo@gmail.com

Dag Vreemde Man**Theater van A tot Z**

WO – 14 MEI – 20.00

Sint-Pieters-Leeuw, CC Coloma, 02 371 22 62

WO – 28 MEI – 20.00

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

WO – 21 MEI – 20.00

Al Andalus**Khalid Benhaddou**

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

23, 24 EN 25 MEI – 20.00 EN 15.00

Revoluting Children**Musicalia**

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

VR – 23 MEI – 20.00

De rode loper – filmmuziek**VBSO o.l.v. Rik Ghesquièrre**

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA – 24 MEI – 14.00

Repair Café

Grimbergen, POC Meiskensbeek 7, info@repaircafegrimbergen.be

ZA – 31 MEI – 15.00 EN 20.00

Fame**Musicalia**

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

Miwako Van Weyenberg over haar langspeeldebuut

‘Iedereen zoekt zijn identiteit’

De Belgisch-Japanse regisseur Miwako Van Weyenberg presenteert met *Soft Leaves* een subtiele en sensitieve film over een meisje dat haar identiteit zoekt, terwijl ze opgroeit als kind van een Belgische vader en een Japanse moeder. Toch is de film van de Brusselse, die ook een paar jaar in Vilvoorde woonde, geen autobiografische film.

TEKST Michaël Bellon – FOTO Filip Claessens

Miwako Van Weyenberg is net als het jonge hoofdpersonage Yuna uit *Soft Leaves* geboren uit een Belgische vader en een Japanse moeder. Al op haar veertiende wist ze dat ze later films wilde maken. Tien jaar geleden studeerde ze af als regisseur aan het RITCS. Na de kortfilms *Hitorikko*, *Il faisait noir* en *Summer Rain* komt nu haar langspeeldebuut *Soft Leaves* uit.

Miwako Van Weyenberg: ‘Als kind volgde ik tekenles op de Academie voor Beeldende Kunsten in Anderlecht. Het probleem was dat ik niet kon tekenen. (*Jacht*) Toen ben ik met zo’n mini-videocamera van mijn vader beginnen filmen en ontdekte ik dat dat mijn medium was. Het was wel leuk om dat al zo vroeg te weten.’

Al was dat geen garantie dat het ooit zou lukken.

‘Ik had mezelf tijd gegeven tot mijn 57e. Ik weet niet meer waarom precies dat getal, maar dat leek me realistischer dan een rond getal. Mijn beide ouders zijn beroepsmuzikanten. Zo heb ik enerzijds altijd de vrijheid gekregen om te doen wat ik wilde doen. Anderzijds zag ik ook dat een artistiek beroep niet altijd evident is. Daar was ik dus wel op voorbereid. Al ben ik zeker niet met een artistieke voorsprong aan het RITCS begonnen.’

Je lijkt iemand te zijn die denkt in beelden.

‘En in geluiden. Het audiovisuele is mijn taal. Ik werk ook als scenarist, maar altijd met het idee dat een scenario een tussenfase is om uiteindelijk tot beeld en geluid te komen.’

Yuna, het jonge hoofdpersonage in *Soft Leaves*, tekent graag. Haar schetsboek is als een dagboek.

‘Ik was vroeger zelf een extreem verlegen kind. Praten was niet mijn ding. Ik denk dat ik Yuna daarom heb laten tekenen. Het is haar manier om een stem te vinden.’

Is de film daarom ook zo sensitief? De conversaties zijn afgemeten en welgekozen. Er is veel stilte. We kijken naar de handelingen van de personages, we horen het ruisen van de bladeren.

‘Nog voor het eerste shot hoor je die blaadjes al. Het is een manier om een gevoel van nostalgie op te roepen. Ik vertrek ook altijd vanuit emoties en personages. Daarrond construeer ik het verhaal, niet omgekeerd. Details en subtiliteiten zijn belangrijk. Het gaat niet om een groot verhaal met een belangrijke boodschap, maar om een intiem portret.’

We zitten dicht op de huid van de personages, die expressief maar klein spelen.

‘Voor de drie kinderen in de film was dit hun eerste acteervaring. Samen met de ervaren acteurs van de cast, Geert Van Rampelberg en Masko Tomita (die de vader en de moeder spelen), hebben we veel aan onze onderlinge vertrouwensband gewerkt, om het zo klein te durven houden.’

Is het verhaal van de film ook jouw verhaal?

‘Het verhaal niet. Ik heb nooit meegemaakt wat Yuna als elfjarige meemaakt. Maar de emoties wel. Ik ben zelf half-Belgisch half-Japans, en het gaat om de zoektocht naar identiteit binnen verschillende culturen, maar ook binnen een gezin. En over hoe die twee zoektochten elkaar raken en beïnvloeden. Tegelijk is het een universeel verhaal. Want iedereen is ooit kind geweest en heeft zijn plaats in het gezin en in de wereld moeten zoeken.’

Meer en meer kinderen met *dubbel bloed* laten horen dat het niet altijd evident is om die twee kanten te combineren.

‘Het is heel fijn om in reacties te horen dat mensen zich door deze film begrepen voelen.’

Dertig jaar geleden had je dit soort van representatie van gemengde culturen niet. Een gemengde culturele achtergrond is bijna als een derde cultuur in je leven. Toch is dit niet zozeer een film over hoe moeilijk het is om te leven met een gemengde culturele achtergrond of racisme. Die dingen zitten erin, maar krijgen geen nadruk. Het gaat erom hoe alles samenkomt in een persoonlijke zoektocht.’

Subtiel is ook het gebruik van taal. In dit geval Nederlands en Japans. Taalgebruik is dikwijls emotioneel. Iemands taalkeuze vaak veelzeggend.

‘Ik ben enig kind en sprak altijd Nederlands met mijn vader en Japans met mijn moeder, terwijl mijn ouders Frans spraken met elkaar. Mijn ouders wilden graag dat ik tweetalig zou zijn, maar we hadden dus geen gemeenschappelijke taal. Aan tafel was ik eigenlijk de enige die alles verstond. De situatie met één voertaal heb ik niet gekend. Zeker als kind kan je dan mensen gaan testen door een bepaalde taal te kiezen. Taal is iets cultureels, maar ook iets alledaags. Zoals eten. En in een verhaal lenen alledaagse dingen zich om via bepaalde details bepaalde zaken duidelijk te maken.’

Opmerkelijk: voor deze film had je aanvankelijk een jongen als hoofdrolspeler in gedachte.

‘Cruciaal was dat misschien niet, maar het maakte het makkelijker om duidelijk te maken dat dit geen film over mij was. Tot ik Lill Berteloot (de actrice die Yuna vertolkt) zag tijdens de casting. Zij was zo ongelooflijk dat ik mij de film echt niet meer kon inbeelden zonder haar.’

Soft Leaves

WO – 7 MEI – 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

MA – 26 MEI – 20.00

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI – 27 MEI – 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

FAVORIETEN VAN

Viktoriia Miroshnik

**MOOISTE PLEK
IN OEKRAÏNE**

Blagovesjtsjensk, waar mijn overgrootmoeder woonde.

FAVORIET GERECHT

Borsjtsj (een krachtige soep).

**MOOISTE HERINNERING
AAN OEKRAÏNE**

Samen met mijn kinderen sneeuwpret beleven.

talen onder de knie heb. Zij zijn de sleutel tot een job en mijn toekomst.' Van opleiding is ze ingenieur elektromechanica. Jammer genoeg wordt haar diploma in België niet erkend. De voorbije jaren heeft ze alles behalve stilgezeten. Zij volgde een cursus medisch secretariaat, waarvoor zij met glans slaagde. Hoewel zij het liefst als ingenieur aan de slag wil gaan, kan een administratieve job haar ook boeien. 'Zolang ik maar actief ben en mij nuttig kan maken.'

Artistieke ziel

Op haar appartement hangen meerdere schilderijen van eigen hand. 'Schilderen is mijn uitlaatklep. Ik kan er mijn gevoelens in kwijt.' Het schilderij dat zij erbij haalt, maakt duidelijk wat ze bedoelt. Het is het tafereel van een onschuldige meisje met een bloemenhoed te midden van een bloemenveld. Boven haar hoofd vallen raketten uit de lucht. Een ijzersterk beeld over hoe de oorlog voelt. Een ander schilderij toont een zonsondergang met een tiental lege stoelen. Ze staan symbool voor de vele mensen die het leven lieten in de bloedige oorlog. In haar beelden is de oorlog onduidelijk aanwezig, maar tegelijkertijd ook haar optimisme. 'Ik blijf de schoonheid van het leven zien. In mijn kunst leg ik een stukje van mijn ziel. Het is mijn manier om mijn emoties te kanaliseren en iets achter te laten dat sterker is dan de dood en de gruwel van de oorlog.'

Kreet naar rust

Wanneer Miroshnik over haar land in oorlog vertelt, krijgt ze het moeilijk. Zij kan maar niet begrijpen hoe het mogelijk is dat beide partijen niet met elkaar praten en de massale vernietiging ongestoord blijft doorgaan. Ze praat met veel liefde over haar land en de mensen die er wonen. 'Wij zijn sterke, onafhankelijke vrouwen. Tegelijkertijd houden wij ervan onze vrouwelijkheid te tonen. Wij willen vooral voor anderen zorgen en vergeten daarbij vaak voor onszelf te zorgen.' Waar zij het geluk vindt? 'Geluk houdt van stilte. Dat is een Oekraïense spreuk. Ze past bij ons. Wij zijn eerder introvert, maar die rust weerhoudt ons er niet van gelukkig te zijn.' Het schilderij van het bloemenmeisje en de raketten krijgt plots nog meer betekenis. Het is een luide kreet naar rust. Wanneer zwijgen de wapens in Oekraïne eindelijk? ●

Geluk houdt van stilte

'Stop nooit met praten.' Niettegenstaande de oorlog in haar vaderland Oekraïne al meer dan drie jaar woedt, klinkt er hoop in de stem van Viktoriia Miroshnik.

TEKST Nathalie Dirix - FOTO Filip Claessens

In februari 2022 werd Viktoriia Miroshnik in haar slaap opgeschrikt door het oorverdovende lawaai van bommen. Het geluid van de sirenes zal ze nooit vergeten. Ze kondigden het begin van de oorlog aan die haar en haar twee kinderen op de vlucht deden slaan. Overleven was de boodschap. 'Je leeft puur op adrenaline en denk alleen nog maar: *Hoe komen wij hier levend uit?*'

Talen als sleutel

Die overlevingstocht bracht haar naar Tervuren. 'Wij hadden het geluk om door Brigitte en François opgevangen te worden. Twee maanden verbleven wij bij hen. Zij maakten ons wegwijs in ons nieuwe leven in België. Het was van nul herbeginnen. Ik volgde Franse les, nadien Nederlands. Voor mij is het een absolute must dat ik beide

EN One mother's flight from war to hope

Even as the war has raged in her native Ukraine for more than three years, Viktoriia Miroshnik's voice carries a glimmer of hope, a stark contrast to the terrifying moment in February 2022 when she was jolted from her sleep by the deafening explosions of bombs. The sound of the sirens, forever etched in her memory, heralded the start of the war that forced her and her two children to flee, their sole imperative being survival. This quest for survival culminated in her arrival in Tervuren, a complete 'fresh start.' It is with evident distress that Miroshnik recounts the situation in her war-ravaged country, unable to fathom the ongoing mass destruction resulting from the two sides' refusal to engage in talks, leading to her heartfelt question: when will the guns in Ukraine finally fall silent?